

JURISTEN

NR 6 / 2019

MAGASINET JURISTKONTAKT

WWW.JURISTEN.NO

Sigrid Redse Johansen

Leder 374 år gammelt embete

Kjærlighet i juss // Juristene i Tolldirektoratet // Nytt tech-forum
Rettsikkerhetskonferansen // Ønsker kunnskap om AI

Kurset holdes i
Bergen, Oslo og
Tromsø

BLI OPPDATERT PÅ DET ÅRLIGE **AJOURFØRINGSKURSET**

Her får du på kort tid ajourført dine kunnskaper på sentrale rettsfelt. Foredragene gir deg en god oversikt over hva som har skjedd innen rettsutviklingen og rettspraksis i løpet av det siste året. I år har vi i tillegg foredrag om fremtidsfullmakter, tryggere bolighandel, opphør av arbeidsforhold og styreansvar. Det er også satt av tid til et kjøpsrettslig tema. Vi håper vi ser deg!

BERGEN: 14.-15. november
OSLO: 21.-22. november
TROMSØ: 5.-6. desember
13 juridiske timer / 2 eiendomstimer

Les mer om kurset, se programmet og møt foredragsholdere på jus.no.

JUS-KURS UT ÅRET

NOVEMBER

Drafting contracts in English
Personopplysninger i arbeidsforhold
Grunnkurs i byggekontrakter og entrepriserett
Det årlige ajourføringskurset i Bergen
Oppdatering for eiendomsmeglere
Det årlige ajourføringskurset i Oslo
Det årlige kurset i fiskeri- og havbruksrett
Sentrale emner i børs- og verdipapirrett
Det årlige pensjonskurset

13. NOV

13. NOV

14. NOV – 15. NOV

14. NOV – 15. NOV

18. NOV – 19. NOV

21. NOV – 22. NOV

21. NOV – 22. NOV

26. NOV

28. NOV

Profesjonell forhandling – vanskelige forhandlinger

Drafting and Negotiation International Contracts in English

28. NOV

28. NOV – 29. NOV

DESEMBER

Innføring i ekspropriasjonsrett

Sakskostnader i forvaltningsretten

Det årlige ajourføringskurset i Tromsø

Sivilprosess – gjennomføring av rettssaker

2. DES – 3. DES

5. DES

5. DES – 6. DES

4. DES – 12. DES

Innhold

- 6 Møttes under studiet
- 14 Siden sist
- 16 Rettssikkerhetskonferansen
- 22 Jørn Maurud
- 24 Digital revolusjon
- 28 AI i domstolene
- 30 Nytt tech-forum
- 34 Generaladvokaten
- 38 Domstolkommisjonen
- 42 Tolldirektoratet
- 46 Erling Fjeldaas
- 48 Miljø og juss
- 50 Anne Kjersti Befring
- 52 Barnevernet
- 53 Håvard Holm mener
- 54 Arbeidslivet
- 57 Kontorlandskap
- 58 Jussbuss kommenterer
- 59 Meninger
- 65 Nytt om navn

6

A Law Story

Vi har møtt tre juristpar som møttes under studiet.

16

Under press

Leder for polsk høyesterett møtte norske jurister.

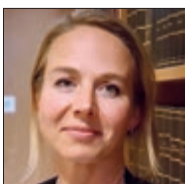
30

Tech-forum

Hvordan vil jurister og juss påvirkes av kunstig intelligens?

34

Generaladvokaten

Sigrid Redse Johansen er konstituert generaladvokat.

42

Toll

Møt juristene som arbeider i Tolldirektoratet.

Vi har alltid mye å snakke om og forstår hverandre på en annen måte enn om vi ikke hadde hatt samme bakgrunn

Helle Woxholth, side 11

GRATIS

Deltakelse og opphold i enkeltrom er gratis. Reiseutgifter dekkes etter billigste reisemåte.

JURIST
FORBUNDET

Foto: iStock.com/busek

Endringsprosesser i offentlig sektor

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Kurset er primært tilpasset statlig sektor, men interesserte fra kommunal sektor og Spekter-Helse kan også delta.**

Fra: **Torsdag 6. februar 2020 kl. 10.45**
Til: **Fredag 7. februar 2020 kl. 13.50**
Sted: **Son Spa, Son**

Kursnummer: **2020651**
Påmeldingsfrist: **29. november 2019**

Offentlig sektor er i utvikling. Mange av våre medlemmer og tillitsvalgte blir omfattet av interne endringer i egen virksomhet, eller endringsprosesser som gjelder større deler av forvaltningen. Det kommer nye politiske krav om effektivitet og høyere avkastning. Dagens regjering flytter stadig nye

virksomheter ut av sentrale Østlandsområder. Håndtering av endringsprosesser vil stille den lokalt tillitsvalgte overfor store utfordringer. Det er derfor viktig at den tillitsvalgte kjenner til regelverket og har kunnskap om sin rolle i prosessene.

Kurset innleder normalt med foredrag av en representant fra departementet. Her blir status i endringsarbeidet gjennomgått samtidig som vi ser på utviklingstendenser i offentlig forvaltning. På det generelle planet har kurset fokus på samarbeid internt i Akademikerne når det gjelder endringsprosesser. Det er også et nyttig foredrag om hvordan endringsprosesser påvirker arbeidsmiljøet.

Kurset gjennomgår aktuelt lov- og avtaleverk, hvilke avtalte virkemidler som kan benyttes samt hvordan medlemmenes interesser ivaretas.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no | 915 55 268

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart. I motsatt fall vil det påløpe et gebyr på kr 500,-. Dette gjelder ikke ved sykdom.

Kunstig intelligens og jurister

I denne utgaven kan du lese flere saker om hvordan digitalisering og kunstig intelligens påvirker og kommer til å påvirke arbeidshverdagen. Men er juristene klare for den nye digitale revolusjonen? Hvor god kunnskap mener jurister selv at de har om temaet? Det har Juristforbundet undersøkt blant egne medlemmer. Det viser seg, kanskje ikke overraskende, at mange jurister ønsker større kunnskap. Til tross for at det allerede brukes en god del roboter og automatisering, og at mange arbeidsplasser ser på mulighetene som ligger i kunstig intelligens, sier 70 prosent at de ønsker mer kunnskap om ny teknologi.

Det er ikke rart: Digitalisering er den trenden som forventes å påvirke arbeidslivet sterkest de neste fem årene, ifølge Juristforbundet. Under Ryssdalseminaret i oktober ble det til og med stilt spørsmålet: Når får vi Nordens første helt automatiserte tingrettsdommer? Skal vi bruke kunstig intelligens som grunnlag for avgjørelser, eller hvis teknologien anses som god nok; vil den ta egne avgjørelser?

Problemstillingene er mange, enten det gjelder i domstolene eller andre steder. Det er bakgrunnen for at Juristforbundet – Privat denne høsten opprettet et tech-forum. Her skal man følge utviklingen innen digitalisering og kunstig intelligens og løfte frem temaer både i et samfunns-perspektiv og for den juridiske profesjonen. Forumets leder påpeker at teknologi bygget på kunstig intelligens kommer til å gjennomsyre hele samfunnet. Konsekvensene for

jurister og jus vet vi ikke sikkert, men det vil komme nye arbeidsformer og nye måter å løse juridiske problemstillinger på. Og det kommer verktøy som forenkler og automatiserer tradisjonelle juridiske oppgaver.

Teknologien, og særlig kunstig intelligens, byr på enorme muligheter. Vi kan få bedre styring av ressurser og lettere tilgjengelig informasjon for borgerne. For juristene kan datakraft og maskinlæring være en støtte som utvider beslutningsunderlaget i komplekse saker. Men samtidig er utfordringene mange. Det gjelder for både personvern og etikk. Maktbalanse kan forrykkes og avveining av ulike hensyn kan bli endret. Juristforbundets president sier det slik: De teknologiske løsningene må innrettes etter det juridiske rammeverket, ikke omvendt.

Det kan selvfølgelig være en konflikt her, mellom dem som ser muligheter og dem som ser farer. I den nye tech-forumet er man opptatt av akkurat dette – at man ikke låser seg fast i et ståsted uten en gjensidig forståelse. Her er det mange ulike perspektiver og meninger som må løftes frem. Og jurister har en sentral rolle i verne om de demokratiske prinsippene, sier forumets leder.

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Per-Olav Leth – Storybold
per.olav@storybold.no
Tlf.: +47 918 16 012

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – 07Media
inge.martinsen@07.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52

Ved adresseendring

Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.
Andre – send ny adresse til medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Forsidefoto

Tore Letvik

Teknisk produksjon

07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 25. november 2019.

Redaksjonen avsluttet 21. oktober 2019.

Utgiver

JURISTFORBUNDET

A man with a shaved head, smiling, stands in front of a large glass building. The glass reflects a construction site with a crane and a building under construction. The man is wearing a black puffer jacket over a dark turtleneck. The text is overlaid on the lower left of the image.

Man tilbringer
mye tid på en utdannings-
institusjon sammen
med andre som studerer
det samme

A Law Story

Møttes på jussen

Jurister velger ofte jurister.
Møt tre par som fant hverandre
under studiet.

*Tekst: Tuva Bønke Grønning
Foto: Lars Åke Andersen*

– Jeg hadde aldri tenkt på at det var et mål eller krav å finne seg en juristmann. – Det hadde jeg. Jeg visste at jeg ønsket meg en juristdame og gikk aktivt inn for det. Det har gått 35 år siden Helle og Geir Woxholth ga hverandre sitt ja etter å ha møttes på jusstudiene i Oslo.

De er ikke alene om å velge en med samme utdanningsbakgrunn, og juristene er en av yrkesgruppene som ofte velger hverandre. 29 prosent av kvinnelige jurister gifter seg men en annen jurist, mens tallet er 20 for mennene.

Vi møter ekteparet på Thune i Oslo, like ved Finansklagenemndas kontorer, hvor Helle jobber som advokat. Geir, som er professor ved juridisk fakultet ved UiO er ferdig med dagens undervisning.

– Jeg var seks år yngre enn Geir og han var sisteårsstudent da jeg kom til Oslo for å begynne på studiet. Jeg meldte meg raskt inn i Juristforeningen og var skuespiller i en revy, forteller Helle.

– Jeg husker at jeg la merke til henne på scenen. Kort tid etter kjente jeg igjen navnet hennes da jeg satt og rettet oppgaver for førsteårsstudentene, legger Geir til.

Han så Helle sitte alene og «sparke litt med beina» på fakultetet, gikk «rett på sak» og skrøt av oppgaven.

– Jeg hadde skrevet rett av boka, og visste at det ikke var helt berettiget. Men jeg lot meg beskyrte, ler Helle.

Gifter oss likt

En middagsdate ble til flere, og de to jusstudentene skjønte fort at det skulle bli dem.

Da Helle var på utveksling i USA sendtes utallige brev over Atlanteren, og i 1984 ga de hverandre sitt ja i Asker og Bærum tingrett hvor Geir på tidspunktet jobbet som dommerfullmektig.

– Vi gjorde det enkelt. Ingen hvit kjole, ikke noe fancy. Han jeg akkurat hadde domfelt stod tilfeldig og så på da vi gikk inn for å vies, minnes Geir.

Da og nå: Geir falt for Helle da han så henne på scenen under en revy. Nå har de vært gift i 35 år. (Foto: privat)

Kenneth Wiik i SSB kan fortelle at vi i større grad velger en partner som er lik oss selv når vi gifter oss enn når vi inngår samboerskap. Wiik forsker på familiedemografi og pardannelse.

Videre er skillsmisseraten noe lavere for ektepar som har lik utdanningsbakgrunn, eller i alle fall omtrent likt utdanningsnivå.

– Det handler nok i stor grad om livsstil og hva man liker å gjøre, i tillegg til hva man har med seg hjemmefra, som også spiller stor rolle i valg av partner, forteller han.

Hvorfor jurister gifter seg med jurister, leger med leger og lærere med lærere kan ha flere forklaringer, tror Wiik.

– En mulig naturlig årsak kan være at man tilbringer mye tid på en utdanningsinstitusjon sammen med andre som studerer det samme. I tillegg studerer mange i en alder hvor det er naturlig å lete etter en partner, sier han.

Jusdiskusjoner

Nesten 20 år etter Geir og Helle ble det igjen søt musikk på juridisk fakultet ved UiO da Trude Sørby Einersen og Aksel Sørby møttes på en Chorus Mixtus-fest i 2001.

– Jeg syntes han var både kjekk og morsom. Jeg opplevde at vi hadde ganske lik bakgrunn og felles interesser, og det var nok det jeg falt for, mimrer Trude.

I dag har ekteparet tre barn og er bosatt på Kjelsås. Trude er for tiden dommerfullmektig i Kongsberg og Eiker tingrett, mens Aksel jobber i Politiavdelingen i Justisdepartementet.

– Den første tiden gikk med på prating, festing og lite alvor. Alvoret kom etter hvert, med barn, lån, jobb og oppussing. Men den gode stemningen er der fortsatt, at vi ler mye og har mye felles, forteller de.

At de to møttes i studietida og endte opp med en med samme utdanning beskriver Trude som mer tilfeldig enn et bevisst valg om å lete etter en juristkjæreste.

Da og nå: Trude og Aksel møttes på en Chorus Mixtus fest i 2001.
(Foto: privat / Ole-Martin Gangnes)

– Jeg ser likevel en klar fordel i at vi kan snakke sammen om jobb og forstår hva den andre driver med. Det har absolutt vært en fordel å diskutere med Aksel, sier hun.

Da Aksel fikk jobb som justisråd i Brussel i 2016 pakket hun sammen familiens ting og ble med på lasset sammen med de tre barna, hvor den yngste på tidspunktet var spedbarn.

– Jeg er ikke sikker på om jeg hadde gjort det hvis ikke jeg hadde

forstått hvor viktig det var for Aksel. Vi hadde to år der som har vært veldig fint for familien og hvor vi har skapt mange minner sammen, forteller hun.

Jussromantikk i nord

I Tromsø møter vi jusstudentene Eline Moshuus og Fredrik Stenstrøm, som har en litt ferskere «Law Story» å fortelle. Med både ring på fingeren og en liten «juniorjurist» i magen, smiler de

to bredt da vi forteller om ekteparene Woxholth og Sørby som møttes på jusstudiet for nærmere 40 og 20 år siden.

– Så hyggelig! Da er det håp, sier Moshuus, som er i gang med sitt femte år på studiet ved UiT.

Stenstrøm er et år bak kjæresten i studieløpet, og de to hadde bare så vidt møttes da de begge deltok på en studietur til Washington DC i regi av ELSA for snart tre år siden.

Eline og Fredrik er jusstudenter i Tromsø og planlegger bryllup. (Foto: Lars Åke Andersen)

– På en sånn tur er man jo litt i en boble, og ettersom vi var der i ti dager ble vi godt kjent på kort tid, forteller Stenstrøm.

– Det skjedde liksom med en gang. Det var god humor og gode samtaler fra første stund, sier Moshuus.

Paret forteller at de begge er glad i å diskutere både jus og politikk på fritiden, og at valget av Netflix-serier nesten skjer på bakgrunn av en juridisk eller politisk interesse.

– Vi deler samme måte å tilnærme oss problemstillinger på, noe som er veldig fint.

De har begge vokst opp med «juristforeldre» og Stenstrøm forteller at også begge brødrene hans studerer og skal studere jus.

– Det fine med å være sammen med en annen jurist er jo at det er lett å engasjere seg i hva den andre driver med, i tillegg til at man kanskje har større forståelse for utfordringer med yrket også, tror Moshuus.

Stenstrøm tror en jusutdannelse kan være nyttig når det oppstår konflikter, også i parforhold.

– Det ligger vel litt i naturen til mange jurister å være kritiske og klare å se andre synspunkter. Det er jo nyttig når man skal angripe alle slags temaer og utfordringer. Vi er glad i å diskutere hjemme, men det blir sjelden krangling.

Sponsoravtaler, strafferett og jussladder

Hos ekteparet Woxholth har de snakket en del om fordelene med lik utdanningsbakgrunn og om hvorfor de har holdt sammen i så mange år.

– Vi har alltid mye å snakke om og forstår hverandre på en annen måte enn om vi ikke hadde hatt samme bakgrunn. Det er lett å bli opptatt av og engasjert i den andres jobb. Man har en respekt for det den andre driver med som er veldig viktig, sier Helle Woxholth.

– Og hvorfor har man den respekten? Det er jo fordi man selv vet at jobben kan være intens og at jobben ofte går foran mye annet. Det ligger noen felles grunnleggende verdier der, supplerer ektemannen.

Hjemme har det ofte blitt jusrelaterte samtaler rundt middagsbordet, men ekteparet er enige om at det som regel er samfunnsengasjementet som preger praten, og ikke nødvendigvis bare jusfag.

– Det blir jo fort en juridisk innfallsvinkel på nyheter og samfunsspørsmål. Det kan være alt fra sponsor-

avtaler, strafferett og trær som kuttes. Og litt jussladder da, forteller Geir.

Og samtalene rundt bordet fenet tydeligvis også flere, for alle parets tre sønner valgte etter hvert å følge i foreldrenes fotspor og begynne på jusstudier.

– Det har ikke vært noe vi direkte har oppfordret til. Vi snakket mye med en av sønnene våre om at han kanskje skulle velge yrkesfag, forteller Helle.

– Jeg tror de har sett at vi har hatt gode jobber som vi har trivdes med og som har gitt oss et godt liv. Da vil nok jussen fremstå som et trygt valg, tror Geir.

Flere juristdamer

Helle Woxholth vokste opp med juristforeldre og fikk tre juristsønner med juristektemannen Geir Woxholth. Både Eline Moshuus og forloveden Fredrik Stenstrøm vokste opp med juristforeldre og møttes på jusstudiet, mens Trude Einersen og Aksel Sørby har foreldre som er gründere, sivilingeniører og kreftsykepleiere.

– Men det er absolutt en utdanning som jeg vil anbefale mine egne barn, så lenge det vil passe dem. Jusstudiet gir mange muligheter, ikke minst til å gjøre en forskjell i samfunnet, sier Aksel.

Kenneth Wiik i SSB forteller at det ikke finnes veldig ferske tall på det, men at studier fra noen år tilbake viser at foreldrenes utdanning og utdanningsnivå helt klart har en del å si for hvilke valg man selv tar når man skal velge yrke.

– Det er en viss grad av homogami og «arvelighet» når vi snakker om valg av partner og yrkesvei, sier han.

– Det kan ha mye med hva man er opplært i at er viktig, og hva familien interesserer seg for, tror han.

Wiik peker imidlertid i at noe av dette nødvendigvis vil forandre seg i årene fremover ettersom andelen kvinner som tar høyere utdanning er høyere enn andelen menn.

Det har en god stund vært overvekt av kvinnelige jusstudenter, og årets

Forsker Kenneth Wiik (Foto: SSB)

søkertall viser at alle de tre universitetene som tilbyr masterutdanning har en overvekt av kvinnelige søkere.

I Bergen var i år 56,7 prosent av søkerne kvinner, men andelen var 65 i Oslo. I Tromsø ville 250 menn og 216 kvinner studere jus.

– Etter hvert som kvinnene blir overrepresentert på utdanningsinstitusjonene vil de måtte finne seg partnere med lavere utdanning enn seg selv. Sannsynligvis vil mange likevel velge partner med lik sosial bakgrunn, og vi ser at en del høyt utdannede kvinner kompenserer for utdanningsnivå ved å velge menn med høy inntekt, forteller Wiik.

Møtes på studiet?

Lasse Eika er kollega av Wiik i SSB og har de siste årene jobbet med et internasjonalt prosjekt med flere forskere hvor de er opptatt av hva det har å si for inntektsulikheter at man gifter seg med folk med samme utdanning.

Prosjektet har sett på situasjonen i Norge, USA, Danmark, Storbritannia og Tyskland. Eika forteller at de har grundige data på utdanningsnivået til gifte par i Norge.

Blant gifte par med jusutdanning i 2007 var altså 29 prosent av kvinnene

gift med en annen jurist, mens 20 prosent av mennene gjorde det samme.

– Hvorfor andelen er høyere blant jurister og leger kan ha noe med aggregeringen av fag. Kategorien «business» rommer for eksempel flere utdanninger, mens «jus» begrenser mer, sier han om tallene.

– Det var på 1970-tallet 80 ganger så mange jurister som var gift med en annen jurist enn om det hadde vært tilfeldig hvem man velger som partner, sier Eika, som understreker at tallet har sunket jevnt og trutt siden den gang.

I 2013 var det likevel 26 ganger så mange jurister som er gift med en annen jurist enn om partnervalget hadde vært tilfeldig.

– Jeg vil ikke spekulere i hvorfor det er slik, men generelt er det nå slik at man ender opp med en partner fra det miljøet man tilbringer mest tid i.

// Når man har grunnleggende felles verdier og forståelse for den andres behov for å realisere seg i jobben klarer man å lage plass til begge

«Jusboble»

SSB-forkerne får støtte fra Aksel Sørby som også trekker frem at lengden på studiet, men også at jusstudiet i Oslo foregår i sentrum og ikke på Blindern sammen med de fleste andre studiene.

– Jusstudiet tok jo seks år av vår beste tid, så det er jo mange timer som tilbringes sammen med andre jussstudenter, sier Aksel.

Kona Trude forteller at de har flere vennepar som møttes på jussen, og at de fortsatt er mye sammen med venner fra studietida.

Forsker Lasse Eika (Foto: SSB)

– Det er et langt studie, og jeg opplevde også at det var et veldig sosialt studie, hvor man blir godt kjent, som igjen gjør at det er større mulighet å møte en man blir kjæreste med.

– Ulempen med å være gift med en annen jurist kan være at vi også har mange jussvenner og at det derfor kan bli litt mange med lik bakgrunn. Kanskje kan man miste litt gangsyn og andre opplever oss som i en «boble».

Ekteparet og trebarnsforeldrene forteller at hverdagene som regel fylles med aktiviteter og tid sammen med barna, og at det er særlig juss knyttet til jobbene deres de diskuteres. Begge har gjennomgående diskutert vanskelige problemstillinger jobbsammenheng sammen.

– Ofte er det også greit å snakke om noe annet enn jus når man først har kommet hjem fra jobb. Vi kan vel si det sann at barna foreløpig ikke er veldig interessert i høre på jussnakk, men de to eldste har begynt å tenke over demokrati, politikk og miljø, forteller Aksel.

Jus med morsmelka

Hjemme hos Eline Moshuus og Fredrik Stenstrøm i Tromsø diskuteres det mye problemstillinger knyttet til

menneskerettigheter om dagen, og det går i «true crime» og krimserier på skjermen.

Paret er likevel opptatt av å ha felles aktiviteter og interesser, som reising, oppleve andre kulturer og politikk ved siden av jusinteressen.

– Vi har jo begge fått jussen inn med morsmelka, men det er viktig for oss å holde på med andre ting også, sier Moshuus.

Geir og Helle Woxholth i Oslo trekker frem trening og friluftsliv som viktige felles interesser som har holdt dem sammen gjennom årene med karriere og barneoppdragelse. Det har blitt mange turer på hytta og i Nordmarka på ski.

– Helle er mer kulturell enn meg, men treningen og friluftslivet har vi hatt felles, sier Geir.

Når det gjelder å være to med samme utdanning i et yrke som ofte krever mye jobb og tid, har ekteparet et tips til yngre juristpar:

– Begge kan ikke gjøre alt på én gang. Mange stresser med det, men det går nesten ikke, sier Geir.

Da de tre sønnene kom til verden, først to tette og så sistemann noen år senere, var Geir i gang med en doktoravhandling og skulle kvalifisere seg som professor.

– Men noen år senere, da det var gjort, fikk jeg en lederstilling i næringslivet med mye reising. Da var det Geir sin tur til å ta hovedansvar for henting og levering og hele den pakka der. Vi hadde jo tidsklemma vi også, forteller Helle.

– Det var ingen tvil: da var det din tur, sier Geir, og fortsetter:

– Man kan ikke gjøre alt på én gang, men når man har grunnleggende felles verdier og forståelse for den andres behov for å realisere seg i jobben klarer man å lage plass til begge.

FINNER HVERANDRE

I 2007 var 29 prosent av gifte kvinnelige jurister gift med en annen jurist. For mennene var tallet 20 prosent.

I 2013 var det 26 ganger så mange jurister som er gift med en annen jurist enn om partnervalget hadde vært tilfeldig.

GIFTER OSS LIKT

Det er større sannsynlighet for å gifte seg med en med lik utdanning eller i alle fall likt utdanningsnivå enn når man inngår samboerskap.

Antallet skillsmisser er noe lavere for par med lik utdanningsbakgrunn.

FLERE KVINNER

Fordelingen blant studentene som i 2019 fikk tilbud om studieplass er på 63,5 prosent kvinner og 36,5 prosent menn.

Kjønnsfordelingen blant søkere på høyere utdanning samlet er 59,9 prosent kvinner og 40,9 prosent menn.

GÅR YRKET I ARV?

Forskning fra noen år tilbake viser at relativt få velger helt samme yrke som foreldrene sine.

I enkelte utdanningen er likevel andelen høyere, og tendensen er sterkest blant profesjonsutdanningene på masternivå, som leger, jurister, sivilingeniører og tannleger.

HVORFOR?

– En mulig årsak kan være at man tilbringer mye tid på en utdanningsinstitusjon sammen med andre som studerer det samme. I tillegg studerer mange i en alder hvor det er naturlig å lete etter en partner, tror Kenneth Wiik i SSB, som forsker på familiedemografi og pardannelse.

Politijuristene vil ha eget budsjettkapittel og formell telling av påtalejurister

I et høringsnotat til Justiskomiteen i forbindelse med statsbudsjettet, skriver Politijuristene at de ønsker et eget budsjettkapittel under politibudsjettet som viser bevilgede midler, kostnader og forbruk for påtalemyndigheten i politiet. De mener det vil gi synliggjøring og bedre oversikt over hva det koster å drifte påtalemyndigheten i Norge. Are Skjold-Frykholm, leder for Politijuristene, pekte under selve høringen også på at det i dag eksisterer ulike tall på antall påtalejurister i Norge – avhengig av når og hvem man spør. Han beskrev dette som alarmerende. Politijuristene ønsker en formell telling av juristene.

– POD sier det er 750 påtalejurister og Riksadvokaten sier det er 650. Hva er riktig? spurte Skjold-Frykholm. – Hvis vi vet hva påtalemyndigheten faktisk koster å drifte, kan man mye enklere styre budsjettet opp og ned i forhold til hvor mye man ønsker å tilføre av midler for å redusere straffesaksrestansene i Norge uten å risikere at pengene blir brukt til noe annet enn det de var ment for, var juristenes budskap til politikerne i komiteen.

Økning i straffesaker til tingrettene

«Etter flere år med synkende saksinngang av straffesaker, er det i første halvår 2019 en markant økning av innkomne saker – både enedommersaker og meddomsrettssaker», skriver domstol.no. Det kom inn 3 prosent flere enedommersaker og 8 prosent flere meddomsrettssaker. Det er store variasjoner mellom tingrettene: «Oslo tingrett ser ut til å gå mot et 2019 med en saksinngang på meddomsrettssaker som er høyere enn på

svært lenge», slås det fast. Når det gjelder anker til lagmannsrettene i straffesaker, var det en nedgang i perioden.

Samtidig kommer det inn færre tvistesaker til tingrettene, men flere til jordskifterettene. I tingrettene var det en nedgang på 7 prosent i saksinngangen av tvistesaker i første halvår. Det var en økning på fem prosent av nye saker til jordskifterettene.

Reiser kuttes og parkering for ansatte fjernes

Arbeidsgiveres klima- og miljøtiltak er blitt undersøkt av Respons analyse på oppdrag fra Akademikerne. Det er høyt utdannede arbeidstakere som har blitt spurt i undersøkelsen.

31 prosent forteller at virksomheten de arbeider i har lagt til rette for klimavennlige reiser eller redusert reisevirksomhet. Av disse har tre av fire redusert reisevirksomheten ved å bruke hjemmekontor, videokonferanser eller lignende

tjenester. Én av fire har tatt i bruk el-bil som firmabil. Én av fem virksomheter har fjernet gratis eller subsidiert parkering til de ansatte.

– Virksomheter i både privat og offentlig sektor har stor påvirkning på klima og miljø og kan gjøre mye for å skape et mer bærekraftig samfunn gjennom innovativ produksjon, bedre innkjøp og tilrettelegging for miljøvennlige jobbreiser, sier leder i Akademikerne Kari Sollien.

Passord på avveie i domstolene og politiet

Over 600.000 norske passord er eksponert på internett. Det er Adresseavisen som melder at opplysninger fra en rekke datalekkasjer de siste årene ligger

tilgjengelig på nettet. Ifølge avisen er minst 50.000 av dem er tilknyttet norske etater, institusjoner, selskaper og virksomheter. Domstolene og politiet er blant dem. En liste Nettavisen siterer viser at fra domstolene er 85 passord lekket og at det er lekket 362 passord som gjelder politiet.

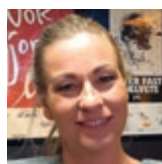
Andre eksempler er departementer og direktorater (3744), sykehus og helseforetak (1799), Forsvaret (649) og Oslo Børs (3221). 6060 passord fra kommuner er lekket.

UiB-forsker fikk plass i Akademiet for yngre forskere

Malgorzata Cyndecka er førsteamanuensis ved Det juridiske fakultet på UiB. – Medlemskapet i Akademiet for yngre forskere (AYF) er en mulighet til å kunne fremheve det jeg brenner for som forsker, foreleser og veileder, sier førsteamanuensis ved Det juridiske fakultet i Bergen, Malgorzata Cyndecka, i en pressemelding. Akademiet for yngre forskere er et nasjonalt akademi med ambisjon om å være en tydelig stemme i faglig og forskningspolitisk debatt. Malgorzata Cyndecka forsker på EU/EØS-regler om offentlig støtte eller statsstøtte og personvernregelverket.

Jurist i Forsker Grand Prix

– Jusforskere må ha mer tro på at det de holder på med er interessant for andre, sier Tove Wulff Nilsen, den eneste juristen som deltok i Forsker Grand Prix i september. – Mange jurister kjenner nok at det de sysler med er av en så teoretisk art og at vi bruker et språk og en terminologi som folk flest ikke forstår. Vi bruker ord og begreper som jo er dagligdags for oss, men virker ganske utilgjengelig for andre, sier hun. Hun er doktorgradsstipendiat ved

juridisk fakultet ved UiT og begynte på doktorgradarbeidet for et år siden etter mange år i påtalemyndigheten. Hun har også jobbet for Det internasjonale krigsforbryttertribunalet for det tidligere Jugoslavia (ICTY) i Haag. Tema er terrorismebegrepet, eller mangelen på det, i internasjonal rett. – Det er utrolig mange flinke jurister som sysler med superspenende ting som er viktig for folk. Vi må bli flinkere til å nå ut til publikum. Skriv kronikker, delta i debatter og gå ut med forskningen din – vis hvorfor den betyr noe for folk, sier hun.

ser tilbake

50 år siden

«Ved å slå 11 foran vedkommende tjenestemanns huselefonnummer får man direkte kontakt med vedkommende. Man er ikke lenger avhengig av å gå veien om sentralbordet»

(Ny hendig telefontjeneste i Regjeringskvartalet)

40 år siden

«Det er til nå gjort lite for å begrense en tiltagende presseomtale av forestående rettsaker»

(Ofte eksempler på en lite balansert fremstilling, skriver Advokatforeningen til departementet)

30 år siden

«Blant de mer sosiale aktiviteter som lokalforeningen er ansvarlig for, er fotballaget Sakførerene»

(Rogaland krets av Juristforbundet har fotballag i bedriftsserien i Stavanger)

20 år siden

«Jeg ønsker å gjøre jussen lettere tilgjengelig for folk»

(Henrik A. Jensen har allerede vært en stund ute med virtuell advokatkontor på Internett)

Neste magasin
kommer 11. desember.

**Annonsefrist
29. november**

Ring: 918 16 012 eller
e-post: per.olav@storybold.no

Rettssikkerhetskonferansen

Står opp for uavhengighet og maktfordeling

Malgorzata Gersdorf, førstepresident i Polens høyesterett, og avtroppende riksadvokat var to av bidragsyterne under årets Rettssikkerhetskonferanse. Busch fikk overrakt Rettssikkerhetsprisen for 2019.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Foto: Line Lyngstadaas / Juristforbundet

16. oktober ble Rettssikkerhetskonferansen arrangert for tolvte gang. Det var Juristforbundets president Håvard Holm som åpnet konferansen i Gamle Logen i Oslo med nesten 500 påmeldte.

Malgorzata Gersdorf, første-president i Polens høyesterett, var blant deltakerne. Hun er blitt et symbol på motstand mot nedbygging av rettsstaten i landet og holdt et foredrag om domstolenes uavhengighet og rettsstaten i Polen.

Gersdorf har stått imot press og trusler gjennom lang tid. I fire år har regjeringspartiet i Polen mer eller mindre ligget i krig med landets justissystem. I skuddlinjen har leder for landets høyesterett, Malgorzata Gersdorf, stått. Dommernes uavhengighet er under sterkt press i Polen og Gersdorf har blitt et symbol på motstanden mot nedbygging av rettsstaten i landet.

Hun er født i Warszawa, er tidligere jusprofessor og gift med Bohdan Zdziennicki, som er tidligere president i landets konstitusjonsdomstol. Hun har vært dekan ved Universitetet i Warszawa og siden 2008 sittet i Høyesterett. I 2014 ble hun høyesteretts president.

Regjeringen har insistert på at det juridiske systemet i Polen må renses for uønskede krefter og budskapet er at flere dommere er korrupte og fiender av folket. Regjeringen i Polen har gjort flere grep for å svekke domstolenes uavhengighet og tiltakene har ført til sterk kritikk fra EU.

Blant annet har regjeringen tatt kontroll over dommerutnevnelser i landet, og innførte en lov som skulle tvinge høyesterettsdommerne til å gå av fem år før opprinnelig pensjonsalder.

Gersdorf som selv ville blitt rammet av loven kaller prosessen en "utrenskning", mens regjeringen på sin side sier de ønsket å bli kvitt dommere fra kommunisttiden.

Gersdorf fortsatte i fjor å gå på jobb selv om regjeringen hadde avsatt henne. Etter krav fra EU-domstolen reverserte myndighetene til slutt pensjonsloven og Gersdorf fikk jobben tilbake.

Regjeringspartiet, lov og rettferdighetspartiet, har for øvrig styrket seg etter valget som nylig ble avholdt.

Press

– Du har opplevd et voldsomt press. Basert på dine opplevelser; hvilke råd har du til dine norske dommerkolleger?

– Vel, det er jeg som forventer råd av dem. Men rådet er naturligvis å holde godt fast i maktfordelingsprinsippet og domstolenes uavhengighet. Det er noe vi jurister har fått inn nær sagt med morsmelken, sa Gersdorf til Juristen da vi traff henne rett før konferansen startet.

– Men i alle land kan det skje ting som ikke er bra. Mye kan ha utgangspunkt i dårlig utdanning eller dårlig forståelse av det demokratiske systemet.

I sin tale under konferansen oppfordret hun norske jurister til å fortsette å følge utviklingen i Polen.

|| På tross av vanskelighetene vil vi ikke skuffe. Polske dommere er klar over sine forpliktelser

– Det har skjedd gradvise endringer som ødelegger rettsstaten. Jeg vil oppfordre dere i Norge til å minne verden om situasjonen hos oss. Skriv til polske politikere og minn hele tiden på forpliktelsene de har. Ha kontakt med polske organisasjoner og utdanningsinstitusjoner. Juristene i Polen trenger deres støtte, sa Gersdorf.

– Hva har de personlige omkostningene vært for dommere som står opp for rettsstaten?

– Da vil jeg ikke snakke om meg selv, men om unge modige dommere som blir utsatt for disiplinære tiltak. Likevel holder de fast ved de demokratiske prinsippene om maktfordeling og slås for uavhengigheten. For domstolenes og

dommernes uavhengighet. Jeg er glad vår generasjon professorer underviste og oppdro dem slik i jusutdanningen.

– Omkostningene for mange er store – helsemessig, psykisk og familiemessig, i den forstand at også dommeres familier blir presset og utsatt for hat. Det har blitt satt i gang hatkampanjer. Vi ser en ondskap som flyter over rettsvesenet. Vi ser også en rekke ulike disiplinærsaker med forskjellige begrunnelser. I disse disiplinærsakene er det ingen rettssikkerhet for dommerne. Mange overføres fra domstol til domstol. Presset kan ødelegge mennesker.

– Vi vil ikke skuffe

– Vi ser at det er ønske om å statuere eksempler på at man ikke skal motsette seg de juridiske løsningene det legges opp til; da kan dette skje deg. Man ønsker seg lydige ansatte i alle ledd. Det føres politisk kamp som går utover utenfor rettstatens rammer.

– Med dine øyne; har du håp for den polske rettstaten?

– Ja, Polen vil klare seg. Og det må bli en mer normal situasjon til slutt. Jeg håper at det allerede nå snart kommer endringer til det bedre.

– Også nå etter valget?

– Ja, ikke minst nå etter valget, sier hun og viser til både de politiske prosessene i Polen og det som skjer på europeisk nivå.

– Frem til nå har den polske regjeringen tatt dette i betraktning. Selv om ting kan ta tid. På tross av vanskelighetene vil vi ikke skuffe. Polske dommere er klar over sine forpliktelser, sa Malgorzata Gersdorf til Juristen under sitt Oslo-besøk i oktober.

Rettssikkerhetsprisen

Under konferansen ble tradisjonen tro også Rettssikkerhetsprisen delt ut. Årets vinner, avtroppende riksadvokat Tor-Aksel Busch, fikk overrakt prisen av juryens formann, advokat Jon Wessel-Aas.

I sitt foredrag etter prisutdelingen advarte Busch mot likegyldighet.

Prisvinner Tor-Aksel Busch sammen med juryens Eirin Eikefjord (t.v.), Jon Wessel-Aas og Susan Funderud Skogvang.

– Vi kan ikke være likegyldige til rettstaten og rettsikkerheten. Det må vi kjempe for den hver eneste dag. Min makt er straks over. Jeg håper at den vil bli fulgt opp og utviklet og er ganske så sikker på det. Takk for prisen!

Slik avsluttet Busch sitt foredrag, til applaus fra en sal full av juristkolleger som ville hylle prisvinneren.

I sitt førte minutters rettsikkerhetsforedrag var han innom mange temaer og han tok utgangspunkt i talen til Malgorzata Gersdorf, første-president i Polens høyesterett, som beskrev den «store ondskaper som flyter over det polske rettsystemet» og at tillit er ødelagt.

– Man skal ikke gå så langt for å finne en helt annen verden. Demokratiet er en forutsetning for en rettstat. Men samtidig er ikke demokratiet en garanti for rettstaten. Vi må ha mer plass for å være en rettstat. Fri presse,

velfungerende domstoler, advokater og påtalemyndighet, sa Busch.

Uavhengigheten

I Norge har straffeprosesslovutvalget foreslått at påtalemyndighetens uavhengighet blir nedfelt i straffeprosessloven. Regjeringen stiller seg bak forslaget og det fremmes nå for Stortinget.

Busch, som sa det var en glede å registrere at uavhengighet styrkes, gikk nærmere inn på hva denne uavhengighet betyr. Uavhengighet fra hvem og fra hva?

– På midten av 1990-tallet var vi ganske høye og mørke ved Riksadvokatembetet når det var snakk om prioriteringer. Vi leste påtaleinstruksen slik at når det gjaldt politiets innsats innenfor etterforskning, så hadde vi en eksklusiv makt og myndighet til å gi prioriteringer. Og dermed trekke opp rammen for kriminalpolitikken. Det

gikk enda så langt at vi sa at når Stortinget ytrer seg om retningen på kriminalpolitikken, så var det mer å betrakte som ønskemål til Riksadvokaten.

– Dette var halseløs gjerning og kunne bare ende ett sted, nemlig at uavhengigheten i enkeltsaker kom i spill. Jeg skrev en artikkel og prøvde å rydde opp i dette mot tusenårsskiftet og sa at i et demokrati er det selvsagt Stortinget som trekker opp kriminalpolitikken, gir retning på den og stiller de nødvendige midler til disposisjon. Vi skal omsette i handling det Stortinget og Regjering bestemmer seg for.

17 justisministere

– Motstykket er en tydeliggjøring av uavhengigheten i enkeltsaker. Det synes jeg vi har fått godt gehør for. Det er ingen som så vidt jeg kan se stiller spørsmål ved om det er riktig. Tvert imot, sa Busch.

Pass på at politi og påtalemyndighet er i stand til å gjennomføre den etterforskningsmessige delen av vårt arbeid

Han påpekte at politikerne selv har bidratt til at viktigheten av uavhengighet kommer opp.

– Enten det jukses med reiseregninger eller hva det måtte være. Det blir veldig tydelig at det at man har et system der påtalemyndigheten ikke kan instrueres i enkeltsaker er viktig for å beskrive hvor langt vi er kommet som en rettstat og i demokratisk utvikling.

Busch har måttet forholde seg til mange justisministere opp gjennom årene

– Jeg har litt vanskeligheter med å si at jeg har tjenestegjort under 17 justisministere. Jeg har litt problemer

med å bruke ordet under. Jeg foretrekker å si at jeg har tjenestegjort med 17 justisministere, humret Busch.

– Ingen har prøvd å øve innflytelse på mine handlinger i enkeltsaker. Det tjener norske politikere til ære. Noen feiltrinn har det vært men det har raskt blitt ordnet opp i.

Kriminaliteten i Sverige

Busch tok et blikk mot Sverige når han advarte mot konsekvensene av lav oppklaring av kriminalitet.

– Sverige hadde for ganske kort tid siden 620 uopplarte drap. I 2017 var det 113 drap. Noen færre i 2018. I 2017 hadde vi i Norge 28 drap. Sverige passerte ti millioner mennesker i 2017, Norge 5,3 millioner. Når vi da ser på oppklaringsprosent, er den lav i Sverige, sa Busch.

– Hvis man ser på all dødelig vold, er oppklaringsprosenten på litt over 60 prosent. Men ser man på det som kalles «dødelig skyting» i kriminelle miljøer, er den rundt 20 prosent. Og det er ofte mange gjerningspersoner i

hvert drap. I 2002 hadde vi en studiegruppe som besøkte Sverige. De kom tilbake og var bekymret for nedbygging av etterforskningsinnsatsen i Sverige, fortalte Busch.

– Sverige sliter nå i voldsom grad for å få gjort noe med den organiserte kriminaliteten. 130 eksplosjoner i kriminell sammenheng har Sverige hatt hittil i år. De registrerer som intet annet land i Vesten tror jeg, bruk av håndgranat i kriminelle miljøer og hadde over en syvårsperiode over hundre tilfeller.

– Dette viser at vi må være i stand til å holde på den intensitet i oppgaveløsning vi har i dag. Vi må ikke nedbygge etterforskningsinnsatsen. Dette er viktig i mange relasjoner, ikke minst for det alminnelige publikum som ikke vil akseptere situasjonen. Politikerne kan sette i verk tiltak som i det minste kommer i et spenningsforhold i rettstaten og med rettsikkerheten.

– Min alvorlige henstilling til våre foresatte, til politikerne er: Pass på at politi og påtalemyndighet er i stand til

Camilla Bernt tok for seg temaet god forvaltningsskikk.

Jonas Ekfeldt snakket om vurdering av digitale bevis.

å gjennomføre den etterforskningsmessige delen av vårt arbeid slik at vi ikke kommer i en situasjon med lav oppklaring mot den organiserte kriminaliteten.

– I Sverige skal man nå ha 10 000 nye politifolk på fire år for å prøve å få gjort noe med det. Det koster altså så enormt å ta igjen det veldige etterslepet som er der.

Dobbelstraff i Danmark

Om dagens kriminalpolitiske leie, sa Busch:

– Jeg synes det er strengt og at det er lite prinsipiell diskusjon om endringer.

– I Danmark har man innført dobbel straff for kriminalitet begått i bestemte områder. Og ytterligere dobbel straff hvis man tilhører bestemte gjenger. Noen norske politikere som så på dette ble veldig begeistret for dette og jeg ble spurt om hva jeg tenkte om det. Jeg syntes ikke det var noen god idé og sa at jeg heller ville ha femten etterforskere og fem påtalejurister for å oppklare flere saker.

Han mener debatten etterpå ikke var bra;

– Vi kan ikke debattere tunge og vanskelige prinsipielle spørsmål på en sånn måte. Det går ikke an i anstendighetens navn. Vi må ha en faktabasert diskusjon på et dypere plan.

Men det kan være krevende å jobbe for å opprettholde og utvikle tillit. Dette må vi jobbe for hver dag. De som er helter i dag er de som avslører feil og mangler og ikke de som finner løsninger.

True Crime

Fremveksten av dokumentarer om kriminalitet – true crime sjangeren – kom han også inn på i sitt foredrag.

– Vi må passe på at vi ikke blir en nasjon av kikkere i folks elendighet. Det er veldig mye trist og vanskelig rundt straffesakene. Det må ikke bli underholdning.

– Jeg får jevnlig forespørsel om å delta på slike ting. Orderud-saken gikk over fire episoder med en million seere på hver av dem. Det billig måte

Det er veldig mye trist og vanskelig rundt straffesakene. Det må ikke bli underholdning

å lage tv på, men det er krevende farvann. Fravær av diskusjon rundt dette synes jeg er problematisk. Jeg sier ikke at det ikke kan gå an, men vi må ta en diskusjon om det, sa Busch.

Andre poster under årets konferanse var er professor Camilla Bernt, som snakket om god forvaltningsskikk og rettssikkerhet, svenske Jonas Ekfeldt som snakket om rettssikkerhetsaspekter ved vurdering av digitale bevis og Forbrukerrådets Finn Myrstad som tok for seg om rettssikkerheten når man godtar avtaler på nett.

Finn Myrstad i Forbrukerrådet snakket om avtaler på nett.

F.v. Juristforbundets Håvard Holm, Malgorzata Gersdorf og Dommerforeningens Wiggo Storhaug Larssen.

Jørn Maurud ny riksadvokat

Klar for krevende jobb

Politijuristenes situasjon er noe av det den nye riksadvokaten ønsker å se på.

*Tekst: Tuva Bønke Grønning
og Ole-Martin Gangnes*

1. november går Tor-Aksel Busch av som riksadvokatet etter over 22 år i embetet. Tidligere leder av Oslo statsadvokatembeter, Jørn Sigurd Maurud, ble utnevnt til ny riksadvokat i statsråd 11. oktober.

– En erfaren leder med de beste forutsetninger for å utvikle embetet, sa justisminister Jøran Kallmyr ved utnevnelsen av Maurud.

Maurud, for mange kjent som en av aktorene i Orderud-saken, ble utnevnt til embetsleder ved Oslo statsadvokatembeter 1. august 2010, og har ledet embetet siden.

– Jeg er svært fornøyd med at Jørn Sigurd Maurud har takket ja til dette viktige samfunnsoppdraget, sa justis- og innvandringsministeren.

– Med Maurud får vi en erfaren leder med de beste forutsetninger for å utvikle embetet og påtalemyndigheten i tiden fremover. Riksadvokatembetet er Norges høyeste påtalemyndighet. Maurud vil få en viktig rolle i

arbeidet med å ivareta og videreutvikle embetets faglige integritet og uavhengighet.

Maurud er utdannet jurist ved Universitetet i Oslo, og jobbet etter at han avsluttet studiene i 1987 et halvt år i Utenriksdepartementet. Maurud ble etter jobben i UD dommerfullmektig på Hamar, og senere advokatfullmektig i to år.

I 1995 ble han statsadvokat, etter å ha jobbet tre og et halvt år som utreder i Høyesterett.

Jørn Maurud og Katharina Rise var de to eneste som søkte jobben som riksadvokat. Søknadsfristen til stillingen som riksadvokat gikk ut 9. september.

Politijuristene

I et intervju med Juristen tidligere i høst sa Tor-Aksel Busch at påtalemyndigheten i politiet ikke har kommet spesielt godt ut av politireformen.

– De oppfatter at de nå er dårlig lønnet, og at de har for liten anerkjennelse for den viktige jobben de gjør. Jeg skulle gjerne ha sett at det var annerledes når jeg nå forlater skuta. Et råd til min etterfølger vil være å bruke tid og krefter på påtalemyndigheten i politiet, sa Busch.

Nyutnevnt riksadvokat Jørn Maurud sier han vil ha oppmerksomhet på situasjonen.

– Jeg har i likhet med Tor-Aksel Busch registrert at misnøyen blant politijuristene er høy. Og den er ikke nødvendigvis uberettiget tenker jeg. Jeg synes også at politijuristene kanskje har kommet dårligere ut av politireformen enn de fortjener. Dette er blant det jeg ønsker å se på, sier Maurud til Juristen.

Politijuristenes leder Are Skjold-Frykholm sier til Juristen at han er fornøyd med valget av ny riksadvokat, og at han er spent på hvilke ambisjoner Maurud har for embetet.

– Jeg håper vi kan ha et godt og nært samarbeid, for det er mange utfordringer å ta tak i, sier Frykholm.

Sammenslåing av domstoler

Når det gjelder debatten om sammenslåinger av domstoler, i kjølvannet av Domstolkommisjonens delrapport om struktur, sier Jørn Maurud:

– Det er jo kanskje ikke så populært med slike ideer nå om dagen. Jeg har stor sans for grunntanken i domstolutredningen. Denne skal jo komme ut på høring og jeg tror det er viktig at vi tenker nøye gjennom i alle fall noen av de arronderingsforslagene som har kommet. Men at det tvinger seg frem et behov for en styrking og sammenslåing, tror jeg er helt riktig.

– Ja, nå skal du skrive høringer som riksadvokat. Din forgjenger leverte jo noen høringsvar som han er sikker på

Justisminister Jøran Kallmyr og nyutnevnt riksadvokat Jørn Maurud.

førte til at justisministre og andre har satt kaffen i vrangstrupen mer enn en gang?

– Joda, men jeg er også opptatt av et godt samarbeid. Vi lever ikke i et vakuum. Vi er prisgitt og skal gjennomføre kriminalpolitikken til det politiske flertall. Det vil jeg være lojal i forhold til. Samtidig vil jo min etat og jeg forhåpentligvis være gode rådgivere for politiske myndigheter når det gjelder forslag til endringer og annet, og hvordan man best kan få de effekter som man ønsker, sier Maurud til Juristen.

Under en pressekonferanse etter utnevnelsen sa justisminister Jørn Kallmyr at forgjenger Busch har «gjort en fantastisk jobb».

– Men vi har gjort en grundig jobb med å vurdere kandidater og Maurud har solid faglig bakgrunn. Jeg er sikker på at han vil fylle skoene etter Busch. Selv om de er store, sa Kallmyr.

Maurud sa seg enig i at det er en krevende jobb, men at han klarer å ta fatt på både å videreutvikle Riksadvokatembetet og gjennom kontinuitet å opprettholde gode resultater.

Jus og politikk

Avtroppende riksadvokat Tor-Aksel Busch sa blant annet dette om jobben som riksadvokat i et intervju med Juristen:

– Det er en jobb som inneholder mange aspekter, hvor du må ha en faglig autoritet med iakttagelse av menneskelige aspekter i oppgaveløsningen. Det er på mange måter en jobb i skjæringspunktet mellom jus og politikk, og det har appellert til meg.

I september kom Politijuristene med en ønskeliste over hva de ønsker seg av et forsterket Riksadvokatembetet. Den inneholder punkter om utvikling av kompetansetilbud, behov for analyse- og regelverksutviklingsavdeling, en HR-avdeling med et overbyggende ansvar for hele myndigheten m.m.

– Det er jo en ønskeliste. Vi er klar over at noen av disse ønskene innebærer store kostnader som Riksadvokatembetet ikke sitter på til dags dato, men det blir spennende å høre om dette er ambisjoner Maurud deler, sier Frykholm.

Tidligere riksadvokater

- 1889–1901 · Bernhard Getz
- 1901–04 · Johan Blackstad
- 1906–11 · Harald Smedal
- 1911–29 · Peder Kjerschow
- 1929–1940 · Haakon Ragnvald Olsen Sund
- 1941–45 (kst.) · Jørgen Kornelius Nordvik
- 1945–46 · Sven Arntzen
- 1946–67 · Andreas Aulie
- 1968–79 · Lauritz Dorenfeldt
- 1979–86 · Magnar Flornes
- 1986–97 · Georg Fredrik Rieber-Mohn
- 1997–2019 · Tor-Aksel Busch

KUNSTIG INTELLIGENS (AI) PÅ JOB BEN

Bare 1 av 10 oppgir at det brukes kunstig intelligens (AI) på deres arbeidsplass.

10 prosent oppgir imidlertid at det vurderes å innføre dette.

Det er små forskjeller mellom sektorene.

Advokatkontorene skiller seg ut - her svarer 30 % at deres arbeidsplass bruker eller vurderer å bruke AI.

1 AV 3 JOBBER STEDER DER ROBOTER ER I BRUK

49 %

svarer likevel "nei" på spørsmål om deres arbeidsplass har tatt i bruk roboter / automatisering i saksbehandlingen.

29 %

sier det brukes til enklere oppgaver, mens 3,9 prosent svarer at det brukes til avanserte oppgaver.

10 %

oppgir at deres arbeidsplass ikke har tatt dette i bruk, men at det er under planlegging.

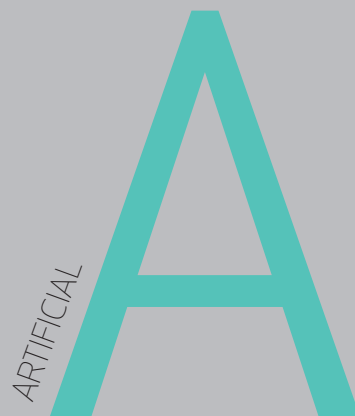
Automatisering er mest fremtredende i statlig sektor. Forvaltningen er på topp, mens domstol og påtalemyndighet er minst automatisert.

LITE KUNNSKAP OM NY DIGITAL TEKNOLOGI

Bare 1 av 10 sier de har god kunnskap om ny digital teknologi.

39 prosent mener de har begrenset kunnskap, 37 prosent mener de har noe, mens 13 prosent mener de ikke har noen kunnskap.

Er juristene klare for den nye digitale revolusjonen?

Tekst: Tuva Bønke Grønning og Ole-Martin Gangnes

Legal tech og digitalisering er ord som brukes og diskuteres ofte om dagen, men hvor god kunnskap mener egentlig jurister selv at de har om temaet?

I en undersøkelse gjennomført av Zynk på vegne av Juristforbundet har 2256 jurister svart på spørsmål om teknologi og juristprofesjonen.

Til tross for at det brukes en god del roboter, automatisering, og mange vurderer å begynne og bruke kunstig intelligens, er det mange som føler at de mangler kunnskap om den nye teknologien. I undersøkelsen sier for eksempel to av tre at deres arbeidsplass vil ta i bruk kunstig intelligens (AI) i løpet av fem år. Men bare ti prosent mener at de har god kunnskap om AI.

– I undersøkelsen sier 70 prosent av medlemmene at de ønsker at Juristforbundet skal gi dem økt kunnskap om ny teknologi. Det oppfatter jeg som en bestilling – de ønsker økt kunnskap om de nye og digitaliserte

virke midlene og informasjon om hvordan de bør tas i bruk, sier Juristforbundets president, Håvard Holm.

Undersøkelsen viser at digitalisering er den megatrenden som forventes å påvirke arbeidslivet sterkest de neste fem årene.

– Digitalisering vil endre arbeidsmarkedet og noen av våre grupper er mer utsatt enn andre.

AI har høyest potensiale til å påvirke forretningsjurister som jobber med due diligence og administrasjon, disse kan etter Zynks analyser forvente økt digitalisering av oppgaver. Forvaltningsjurister og meklere kan forvente moderat grad av digitalisering mens domstolene synes å være unntatt de neste fem årene, ifølge Juristforbundet.

Påvirker jus

Digitalisering vil ikke bare endre arbeidsoppgavene, men også få konsekvenser for jussen.

– Jurister hverken kan eller skal overlate utviklingen av lovene til ingeniører eller teknologer. Det må blant annet forskes mer på juss herunder hvordan lover lages og virker i et arbeidsmarked, som i større grad enn i dag vil være preget av automatisering og kunstig intelligens.

Håvard Holm er også opptatt av at man på et prinsipielt grunnlag må diskutere de samfunnsmessige konsekvenser av en omfattende robotisering.

STUDENTENE SKILLER SEG UT...

BARE 17 PROSENT under utdanning mener de har god kunnskap om kunstig intelligens, maskinlæring og stordata.

Ansatte ved **ADVOKATKONTORER** og øvrig privat sektor har høyest egenrapportert kunnskap.

2 AV 3 forventer rask innføring av AI i løpet av fem år. Men flertallet mener det vil skje i begrenset grad. Forventningen er høyest blant studentene.

Halvparten av ansatte i domstolene forventer AI innen fem år.

Og en av fem ansatte i forvaltning og privat sektor tror bruken blir betydelig.

TAR AI OVER DINE OPPGAVER?

Nesten like mange synes det er sannsynlig som usannsynlig at AI overtar egne oppgaver.

Flest i privat sektor tror AI vil overta enkelte oppgaver.

20 prosent av domstolansatte mot 60 prosent av de som jobber på advokatkontor tror det samme.

Dette tror juristene er mest utsatt:

SAKSBEHANDLING

56 prosent

ADMINISTRATIVE OPPGAVER

75,5 prosent

DOMSAVGJØRELSE

3,2 prosent

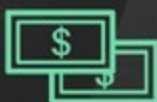
ENKLERE JURIDISK RÅDGIVNING

47,8 prosent

DUE-DILLIGENCE- PROSESSER

18,3 prosent

Håvard Holm

– Denne utviklingen vil utvilsomt medføre en betydelig effektivisering. Det er en utvikling vi i utgangspunktet bør ønske velkommen. En forutsetning for det er at endringene gjennomføres på en måte som sikrer at grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper blir ivaretatt, sier Holm.

– Det oppnås, forenklet sagt, ved at de teknologiske løsninger innrettes etter det juridiske rammerverket, ikke omvendt. Juristforbundet vil engasjere seg i dette fremover.

Holm mener samtidig at juristene må reflektere over hvilken hjelp og støtte menneskelig intelligens og intuisjon kan få av datakraft og maskinlæring.

– Kan AI være en beslutningsstøtte og bidra til å utvide beslutningsunderlaget i komplekse saker? Kan AI være en sikkerhetsventil mot fordommer og diskriminering og kan automatisering og AI bidra til bedre tjenester?

Studentene

Man kunne tenke seg at kunnskapen er god blant jusstudentene. Men selv om over 70 prosent av

Sofie Rosvoll

studentene tror enklere juridisk rådgivning vil bli mat for kunstig intelligens, mener bare 17 prosent at de har god kunnskap om temaet.

– Det er uheldig at denne kunnskapen som det er stor etterspørsel på, mangler hos studentene. Disse emnene må i større grad inn på fakultetene, sier Sofie Rosvoll, leder for Juristforbundet Student.

– Samtidig er dette et felt i stadig utvikling, og det har frem til nå vært vanskelig for universitetene å lære oss noe spesifikt om AI og juss, mener hun.

Rosvoll mener likevel situasjonen er «på bedringens vei», og synes universitetene i stor grad gjør det de kan for å gjøre studentene relevante og oppdaterte også på teknologi.

Hun understreker at hun ikke tror det mangler generell teknologikunnskap hos jusstudentene, men at få kan mye om kunstig intelligens, maskinlæring og stordata.

– Dagens studenter er jo oppvokst i en digital verden, og jeg håper og tror at de er mindre redd for ny teknologi og lærer raskt, sier hun.

– Når får vi Nordens første helt automatiserte tingrettsdommer?

Det var et av spørsmålene under Ryssdalseminaret da det gikk av stabelen for sjette gang.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

– Når vil vi se Nordens første helt automatiserte tingrettsdommer? I 2030, 2050, 2150 eller aldri? spør professor Malcom Langford ved UiO.

«Den digitale dommer» var et av temaene da Ryssdalseminaret ble arrangert for sjette år på rad i oktober. Seminaret arrangeres av PluriCourts, senter for fremragende forskning ved Univer-

sitetet i Oslo, i samarbeid med Domstoladministrasjonen og Domstolkommisjonen, og er rettet mot norske dommere, akademikere og andre interesserte for å gi innspill til Kommisjonen på sentrale rettspolitiske spørsmål.

Da leder for Domstolkommisjonen, Yngve Svendsen, innledet seminaret pekte han på at dagens to temaer – den digitale dommer og alternative tvisteløsningsmetoder – er noe av grunnen til at kommisjonen ble nedsatt, nemlig at samfunnet forandrer seg.

– Hvilken type kunstig intelligens skal vi utvikle og ta i bruk? Skal vi bruke kunstig intelligens som grunn-

lag for avgjørelser, eller hvis teknologien anses som god nok; vil den ta egne avgjørelser? Skal kunstig teknologi kunne skrive avgjørelser hvor begge parter er enige? spurte han.

– Er det er menneskelig rett å bli dømt av et menneske?

Fordeler og ulemper

Langford ved UiO snakket om fire forskjellige varianter eller nivåer av utviklingen – digitisering, digitalisering, semi-automatisering og helautomatisering – og trakk frem eksempler på situasjonen i Norge.

– Digitalisering har både fordeler og ulemper, den kan både bygge og

Det er et empirisk bevis på at det finnes strenge og snille dommere. Jeg hadde ikke trodd det ville være mulig å finne så store forskjeller

ødelegge tillit, sa Langford, som mener at vi fortsatt har en lang vei å gå på rettsområdet sammenlignet med en del andre land.

– I dag kan for eksempel en lagdommer få et tusen sider langt dokument som verken er søkbart eller har innholdsfortegnelse, sa han.

På sitt eget innledende spørsmål hadde han ikke noe eksakt svar, men mente at i 2150 bør vi i alle fall kunne snakke om en digital dommer. Langford oppfordret til samtale mellom Lovdata og Domstoladministrasjonen om hva slags rettslig system vi skal bygge for fremtiden. Han trakk også frem Forliksrådet som et sted der man bør eksperimentere mer med digitalisering.

Ragna Aarli, professor ved juridisk fakultet ved UiB og Arne Krokan, professor i sosiologi ved NTNU sitter begge i Domstolkommisjonen og snakket om temaet «kan kunstig intelligens erstattet dommerskjønnet?».

Arne Krokan åpnet med å si at han mente svaret på professor Langfords spørsmål godt kunne være 2030.

– Jeg tror ting vil skje raskt når vi først kommer i gang, sa han.

Han mente diskusjonen i etterkant av Domstolkommisjonens første delrapport viser at det ikke er juristene som er negative til endringer i sektoren.

– Det er ikke juristene som står i veien, men bakstreverske politikere som ikke vil endre status quo. Vi må redegjøre for hvorfor vi vil ha endringer, sa han.

F.v. Malcolm Langford, Ragna Aarli, Arne Krokan og Frederik Waage.

40.000 dommer

Aarli sa at de gjennom sitt arbeid i kommisjonen har gjort flere utredninger som er interessante, og trakk frem en undersøkelse gjennomført av to forskere ved Økonomisk institutt – førsteamanuensis Manudeep Bhuller og postdoktor Henrik Sigstad.

De fikk anonymiserte versjoner av 40.000 tingrettsdommer fra 2005 til 2017. Alle dommene var avsagt av dommere med minst tre års ansiennitet.

Et av funnene var store forskjeller i saker der tiltalte ble dømt til ubetinget fengselsstraff. Noen av dommerne avgjorde omtrent 15 prosent av sakene med ubetinget fengsel, mens for andre var prosentandelen på 75. For den typiske dommeren var tallet på 54 prosent.

– Vi ble ganske overrasket over noen av funnene. Det er et empirisk bevis på at det finnes strenge og snille dommere. Jeg hadde ikke trodd det ville være mulig å finne så store forskjeller, sa Aarli.

– Får vi flere undersøkelser av denne typen får vi kanskje problemer med tilliten, mente Krokan.

– Vi må gjøre endringer, og de må komme før om hundre år, sa Aarli.

– Kan gi likere behandling

En av de som kritiserte undersøkelsen da kommisjonens delrapport kom forrige uke er Elisabeth Wiik, sorenskriver i Søre Sunnmøre tingrett i Volda. Til VG sa hun:

– I denne analysen har man foretatt statistiske beregninger, der man forutsetter at en kan sammenligne straffesaker. Jeg vil gjerne se at man finner en tingrettsdommer som sier at straffesaker er sammenlignbare. Det er ingen straffesaker som er like.

Under seminaret pekte Aarli på tre former for rettsanvendelsesskjønn – verdivurderinger, kunnskapsvurderinger og konsekvensvurderinger – og mente det er på den sistnevnte kunstig intelligens kan treffe best.

– Hvor mye skal man utmåle av straff? Så lenge det bare er likhetsformen som utfordrer kan skjønnet også være automatisert uten at det er problematisk. Faktisk kan det gi likere behandling, sa hun.

Nytt Tech Forum etablert i Juristforbundet

– Jurister er en viktig stemme inn i debattene om digitalisering og kunstig intelligens

Hvilken effekt har teknologisk utvikling, digitalisering og kunstig intelligens på samfunnet og juristprofesjonen? Det er tema for et nytt utvalg nedsatt av Juristforbundet – Privat.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

– De endringene som kom med internett og smarttelefoner opplevdes som omveltende. De endringer, utfordringer og muligheter som følger med introduksjonen av kunstig intelligens kommer i enda høyere grad til å gjennomsyre hele samfunnet – og følgelig

også oppleves som mer omfattende. Dette ser vi allerede nå.

Det sier Joachim Benno, leder for JF-P Tech Forum, som ble etablert denne høsten.

Han er jurist med bakgrunn fra blant annet Telenor, det svenske konvergensutvalget og den svenske «IT-kommissionens IT-rettslige observatorium». I dag driver han rådgivningsvirksomhet i eget firma.

JF-P Tech Forum skal følge utviklingen innen digitalisering og kunstig intelligens og løfte frem temaer som vedrører både samfunnsperspektiver og den juridiske profesjonen.

Forumet består av jurister med bakgrunn fra store teknologivirksomheter, konsulentfirma, advokatvirksomheter og analysebyrå. Foruten Joachim Benno (Common Ground – Public Affairs &

Business Strategy), består forumet av Frode Preber Ettesvoll (Compose Software), Dana Jaedicke (EY Advisory), Terje Svendsen (Advokatfirmaet Stokholm Svendsen), Marianne Frydenlund (Nordic Semiconductor), Kristine Beitland (Microsoft) og Christian Bendiksen (Advokatfirmaet Brækhus).

– Forumet er nå i en kartleggingsfase hvor vi ser på hvilke områder vi ønsker å løfte frem som relevante for Juristforbundet og medlemmene. Ut fra privat sektors perspektiv vil vi vurdere temaer relatert til utdanning og profesjon, næring og marked samt myndighets- og samfunnsperspektiver, sier Benno.

– Fra våren vil forumets arbeid bli mer synlig utad. Vi vil blant annet vil invitere medlemmene til fagmøter og diskusjon.

– Som for resten av samfunnet må vi forvente at også juristens rolle vil påvirkes, både ved muligheter og utfordringer, sier Joachim Benno, leder for JF-P Tech Forum.

Interesseavveininger

– Utfordringene er mange, personvern og etiske perspektiver er grunnleggende hensyn som må diskuteres og ivaretas, men det er også viktig å løfte frem de muligheter som utviklingen gir, sier han.

– Det er ikke alle sider ved utviklingen som utfordrer disse hensynene.

Benno peker på at med økt effektivisering og bruk av kunstig intelligens kan samfunnet for eksempel få en mer hensiktsmessig styring av ressursbruk og i høyere grad sikre mer og lettere tilgjengelig informasjon for borgerne – og rettsprinsipper som forutsigbarhet og likhet innfor loven.

– I en slik sammenheng er det ikke minst viktig å se nærmere på behovet for å harmonisere og presisere begrepsbruken i lovgivningen, for å

Vi vil se nye og mer effektive analyseverktøy som forenkler og automatiserer tradisjonelle juridiske oppgaver

muliggjøre bruken av automatiserte systemer der det er hensiktsmessig.

– Det vil også være viktig for forumet å avdekke hvorvidt digitalisering og bruk av kunstig intelligens påvirker de underliggende interesseavveiningene i eksisterende rammebetingelser, og i tilfelle løfte frem dette som en del av diskusjonen.

Det kan dreie seg om så vel individuelle rettigheter – knyttet til for eks-

empel personvern og forbrukervern, etiske hensyn og arbeidstakerrettigheter – som interesseavveining mellom kommersielle aktører.

– Formålet er å bidra til at det ikke skjer utilsiktede forskyvinger i eksisterende interesseavveininger som en effekt av utviklingen. Juristen har en sentral rolle i en slik samfunnsdebatt. Det er noe vi ønsker å løfte frem og fremme i vårt arbeid, sier Benno.

Regjeringens strategi

Han forteller at forumet skal etablere en portal på nettsiden til Juristforbundet der informasjon skal deles og hvor forumet kan motta innspill. Man tar sikte på at websidene skal være oppe å gå senest i løpet av november.

Nylig leverte forumet innspill til regjeringens arbeid med nasjonal stra-

tegi for kunstig intelligens. Der påpeker forumet at digitalisering, med tiltakende bruk av kunstig intelligens og med det tempo som utviklingen skjer i, stiller politikere, lovgiver, statlige og kommersielle interesser overfor store utfordringer.

«Politikere forventes å iverksette en politikk som så vel fremmer teknologisk utvikling, investeringsinsentiver og nasjonal konkurransekraft, og som samtidig ivaretar etiske hensyn og personvern. Lovgiver utfordres på å finne nye hensiktsmessige måter å manifestere gjeldende interessebalanser på, slik at utilsiktede og unødvendige hindringer for teknologisk og markedsmessig utvikling kan unngås så langt mulig. Kommersielle og statlige aktører sliter med «utdaterte reguleringer» som utilsiktet hindrer både utvikling og bruk av nye og mer effektive teknologiske løsninger», skriver JF-P Tech Forum.

For å møte disse utfordringene anbefaler forumet at den nasjonale strategien åpner for en nærmere vurdering av å ta i bruk såkalt «regulatory sandboxing» på utvalgte områder.

Med dette menes at det defineres et «trygt rom» der virksomheter kan teste innovative produkter, tjenester, forretningsmodeller og leveringsmekanismer – uten umiddelbart å pådra seg alle normale regulatoriske konsekvenser av å delta i den aktuelle aktiviteten.

«Rammene for en slik utprøving må imidlertid nøye defineres, avgrenses, følges opp og evalueres, ikke minst i forhold til etiske hensyn og personverninteresser», skriver forumet.

Ulike ståsted

I innspillet påpekes det også at det må sikres at det blir foretatt etiske vurderinger, og at det bør nedsettes et utvalg for å gjennomgå eksisterende lovverk for å avdekke uhensiktsmessige hindringer for bruk av kunstig intelligens.

– Vi forventer ikke detaljstyrte direktiver i en slik nasjonal plan, men at det stakes ut en tydelig retning hvor

JF-P Tech Forum avholdt i september sitt første møte – (f.h.) Frode Preber Ettesvoll, Michael Rummelhoff, Dana Jaedicke, Joachim Benno, Terje Svendsen, Marianne Frydenlund, Kristine Beitland, Christian Bendiksen og Juristforbundets president Håvard Holm.

viktige områder identifiseres og hvordan disse skal arbeides videre med, sier Benno.

– Man sitter litt på hver sin side her – noen ser muligheter og andre ser farer, hvordan kan disse hensynene møtes?

– Det er sant, jeg tror det er viktig å ikke låse seg fast i et ståsted og at det vises en gjensidig forståelse, respekt og nysgjerrighet for de ulike hensynene som gjør seg gjeldende i debatten. Vi må se på både muligheter og utfordringer og hvordan disse på best måte kan spille sammen innenfor demokratiets rammer. Det ligger i demokratiets natur at det ikke alltid er enkle svar å finne. Styrken finner vi da i å tåle diskusjonen og de ulike meninger som fyller den, for å komme frem til de gode løsningene. Dette krever en konstruktiv og respektfull dialog.

– Utviklingen forventes å medføre endringer for den juridiske profesjonen, vil jurister miste jobben?

– Som for resten av samfunnet må vi forvente at også juristens rolle vil påvirkes, både ved muligheter og

utfordringer. Vi vil se nye arbeidsformer og måter å løse juridiske problemstillinger på. Vi vil se nye og mer effektive analyseverktøy som forenkler og automatiserer tradisjonelle juridiske oppgaver på en måte som minsker behovet for menneskelig involvering. Dette vil få konsekvenser.

– Som for alle bransjer vil det være viktig for jurister å følge nøye med i utviklingen. Se muligheter og utfordringer og delta i debatten for å påvirke. Advokatfirmaer bør allerede nå analysere mulige konsekvenser og forberede seg på strategiske valg for hvordan denne type virksomhet skal drives fremover.

– Like viktig er det å se nærmere på de kravene utviklingen stiller til hvordan vi utdanner fremtidens jurister. Mitt syn er at vi må få økt fokus på behovet for tverrfaglig tilnærming og kunnskap. Juristens rolle for å verne om demokratiske prinsipper i det moderne samfunnet er sentral og utdanningen må gjenspeile dette. Det vil være et av flere temaer som forumet vil løfte frem i det videre arbeidet, sier Benno.

JURIST
FORBUNDET

Forsikring

Spar inntil 80% på dine viktigste forsikringer

Vi har sammenlignet våre priser på personforsikring (død, uførhet og kritisk sykdom) med prisene hos tre av de største forsikringsselskapene. Resultatet viser at du i gjennomsnitt sparer inntil 80 % ved å kjøpe forsikringene hos oss.

Enkelte ting kan man dessverre ikke råde over her i livet. Med en god forsikring behøver du i alle fall ikke å bekymre deg over økonomien om noe skulle skje. Kjøp forsikringene du trenger før det er for sent!

Mer informasjon om våre gode vilkår og priser finner du på juristforbundetforsikring.no

Spar inntil

80%

Telefon: 23 11 33 11 | forsikring@juristforbundetforsikring.no | www.juristforbundet.no/forsikring

Generaladvokat ser en ny tid
for 374-årig embete

Trenger å retteføre flere lovbrudd i fredstid for å sikre påtaleberedskap i tilfelle krig

Generaladvokatembetets arbeidsoppgaver har krympet så kraftig at eksistensgrunnlaget trues. Stadig mer lovlydige soldater gir færre saker for den militære påtalemyndigheten. Men nå kan det bli en endring i sakstilfanget som gir nytt håp for embetet med historikk helt tilbake til 1646.

Tekst og foto: Tore Letvik

Tyverier, underslag, vegtrafikksaker eller mindre alvorlige seksuallovbrudd som i dag håndteres av alminnelig politi og påtalemyndighet, kan i større grad bli rettet av militær påtalemyndighet i tiden som kommer,

dersom sakene har en fremtredende tilknytning til Forsvaret.

Juristen har besøkt konstituert generaladvokat Sigrid Redse Johansen i etatens kontorlokaler på Egertorget i Oslo. I tillegg til Redse Johansen er embetet ordinært oppsatt med en førstestriksadvokat, to krigsadvokater og en krigsadvokatfullmektig. I tillegg til de fem advokatene har embetet tre administrativt tilsatte, hvorav to også er jurister.

På kontorveggen taler bildegalleriet over tidligere generaladvokater sitt tydelige språk og viser at sjefsstolen har vært et suverent domene for mektige og myndig utseende menn.

Etter hele 374 år vil rekken kunne bli brutt. I slutten av februar går konstitusjonen av Sigrid Redse Johansen ut, etter to år. Endres den til fast ansettelse blir hun Norges første kvinnelige generaladvokat.

Embetets fremtid

Den konstituerte generaladvokaten har imidlertid et annet fokus og er på sin side opptatt av kampen for det militære fagfeltet, herunder embetets rolle, fremtid, fagoppgaver og organisering.

– Vi er en liten etat med en veldig smal portefølje i fredstid og en veldig vid i krigstid.

– I fredstid har vi kun påtalekompetanse i militære straffesaker med en strafferamme på inntil ett års fengsel. Staten fikk i sin tid i praksis påtalekompetanse for å retteføre de sakene som gjaldt uteblitt oppmøte til førstegangstjeneste. Disse sakene har bortimot forsvunnet, noe som har gjort at vår saksportefølje i straffesakene har endret seg, sier Redse Johansen, som har bakgrunn som folkerettsjurist, med doktorgrad i folkerett.

Som generaladvokat har hun også ansvaret for fagopplæring av og tilsyn

// Jeg setter pris
på at riksadvokaten har
viet oss særskilt fokus

Vi ønsker å bli kontaktet av det ordinære politiet i saker som omfatter Forsvaret

med krigsadvokatene og for beredskapsplanlegging. En god del undervisning, blant annet for militærpolitiet, inngår også i embetets instruks.

Generaladvokaten utfører i dag tilagte oppgaver i militære straffesaker, bistår militære sjefer ved etterforskning av disiplinærsaker og gir råd i forbindelse med utøvelse av disiplinærmyndigheten. Krigsadvokatene og generaladvokaten er sentrale i spørsmålet – å avgjøre om en sak kan håndteres militært gjennom disiplinærreaksjon, eller om sakene er så alvorlige at de må oversendes alminnelig politi og påtale. Generaladvokaten utfører også legalitetskontroll med refselsler ilagt av disiplinærmyndigheten i Forsvaret.

Alle refselsler skal kontrolleres, først av krigsadvokaten, og så av generaladvokaten. Nye tall Juristen har fått fra Generaladvokatembetet viser at antall refselsler som ble kontrollert av generaladvokaten i fjor, var 381. Tilsvarende tall i 2014 var 554. Mens krigsadvokatene var i retten og fikk domfellelser i fem saker i fjor. Tilsvarende tall for 2014 var 18.

Redse Johansen har følgende forklaring på utviklingen:

– Dagens soldater er mer motivererte, og vår erfaring er at det generelt sett er høy moral blant dem, sier hun.

I motsetning til påtalemyndigheten og politiet, omfatter saksporteføljen til den militære påtalemyndighet kun militære straffesaker. I fredstid har Generaladvokaten tiltalekompetanse for mindre alvorlige overtredelser av militær straffelov, med strafferamme på inntil ett års fengsel, og utvidet tiltalekompetanse for fraværssakene. I andre saker som gjelder overtredelse av militær straffelov avgjøres tiltalespørsmålet av statsadvokaten.

Åpner for økt bruk av embetet

I tillegg til at antall disiplinærsaker og militære straffesaker har gått ned for Generaladvokatembetet, har den juridiske kompetansen i Forsvaret styrket seg ved at Forsvaret i økende grad har ansatt egne jurister. Dette reduserer Forsvarets behov for å be generaladvokaten om råd i en del saker.

Samtidig blir de fleste straffverdige lovbrudd som begås av militært personell i dag etterforsket og rettet av borgerlig politi og påtalemyndighet. Her kan det nå bli en endring. I tillegg til at det i forslag til ny straffeprosesslov foreslås en utvidelse av forståelsen «militære straffesaker», har Redse Johansen henvendt seg til riksadvokaten og får støtte der for økt involvering av Generaladvokatembe-

tet i saker som har en militær tilknytning.

– Jeg har foreslått at vi også, for å kunne opparbeide mer praksis og rutine og avlaste distriktene, kan behandle overtredelser av den alminnelige straffeloven så fremt handlingen er utført av en militær person og forøvrig har et utpreget militært, tjenstlig preg. Kort sagt, hvis saken fremstår som militær. Dette kan være tyverisaker, underslag, vegtraffikksaker eller mindre alvorlige seksuallovbrudd. Jeg setter pris på at riksadvokaten har viet oss særskilt fokus i denne sammenheng, sier Redse Johansen, som håper å få noe økt praksis i fredstid.

– Slik at vi, ved å føre flere saker for retten, kan ivareta beredskapskompetansen som vil være nødvendig

å ha i en eventuell krigssituasjon, noe som jo også er i tråd med forslagene til ny straffeprosesslov, sier hun og presiserer at det er beredskapskompetansen som er det viktigste for embetet.

– Påtalemyndigheten har de siste årene satt økt søkelys på egen beredskap, og deltar nå jevnlig på nasjonale øvelser. Dette fordrer et beredskapsplanverk som det fremdeles arbeides med, og her håper vi Generaladvokatembetet vil kunne spille en rolle. Ikke bare i krig, men også i fredstid.

Pålegg fra riksadvokaten

I tillegg til konkrete forslag om hvilke saker som kan aktoreres av Generaladvokatembetet, tok hun overfor riksadvokaten til orde for et økt samarbeid mellom militær og borgerlig påtale.

– Vi ønsker å bli kontaktet av det ordinære politiet i saker som omfatter Forsvaret. Vi har særskilt kunnskap om Forsvaret og saker i Forsvaret, som kan være til nytte også under saker som rettesføres av vanlig politi og påtale, sier Redse Johansen til Juristen.

– Riksadvokaten sendte generaladvokatens forslag på en intern høring til de enkelte statsadvokatembeter. Gjennomgangstonen var positiv til at militær påtalemyndighet kan aktore flere straffesaker som har en militær karakter. Etter dette har Riksadvokaten sendt et pålegg til alle landets statsadvokater og politimestere, hvor det blant annet heter:

«Til tross for en nedskalering av saker over tid utgjør Generaladvokatembetet fortsatt en viktig beredskapsmyndighet og er et samlingspunkt for det militærjuridiske fagmiljø. Riksadvokaten konstaterer samtid at det er varierende kunnskap i påtalemyndigheten og politiet om Generaladvokatembetet og deres rolle i straffesaksbehandlingen».

Riksadvokaten viser til at det i påtaleinstruksen er nedfelt en plikt om gjensidig bistand mellom den militære og borgerlige påtalemyndighet.

«Bestemmelsen gjelder uavhengig av om saken begynner hos militærpolitiet eller det sivile politiet. Riksadvokaten understreker i den forbindelse at det fortsatt er slik at den instans i påtalemyndigheten som har ansvaret for militære straffesaker rutinemessig bør involveres i vurderingen av om saken er av en slik karakter at den best kan håndteres av militær påtalemyndighet og etterforskes av militærpolitiet, uten at dette som nevnt innskrenker politiets- og påtalemyndighetens alminnelige jurisdiksjon i hele kongeriket. Denne gjensidige bistandsplikt skal iakttas ved tilstrekkelig notoritet for mulig etterkontroll», skriver riksadvokaten i sitt pålegg.

Han skriver også om generaladvokatens forslag:

«Riksadvokaten er positiv til at aktorater som omhandler militære forhold og lovgrunnlag, og hvor de militære sidene ved saken er særlig fremtredende, etter en konkret vurdering fordeles til den militære påtalemyndighet (...)

På det nåværende tidspunkt, hvor det fortsatt gjenstår en rekke avklaringer omkring den militære påtalemyndighet, hvor straffeprosessutvalgets anbefalinger skal videre behandles, og hvor erfaringsgrunnlaget i den militære påtalemyndighet med større straffesaker er begrenset, er det etter riksadvokatens syn både nødvendig og naturlig å bruke tid på å skaffe seg erfaring med krigsadvokatene (også) i saker som ikke utelukkende gjelder militære forhold. Antall straffesaker som aktoreres av den militære påtalemyndighet er i dag svært begrenset, og en økning i antall oppnevninger forventes», skriver riksadvokaten blant annet i pålegget.

Fagkompetansen

Redse Johansen er glad for riksadvokatens brev.

– Jeg vil gjerne hegne om fagkompetansen. Det er det dette koker ned til. Jeg vil ikke på død og liv være egen etat, og jeg vil ikke at vi skal drive med sakstyper der andre kontor i påtalemyndigheten er mer kompetent, men jeg vil gjerne bevare nisjekompetansen. Dette er et smalt felt, og jeg vil skjerme det spesielle militærjuridiske og beredskapsrettslige som vi besitter her. Og for det tror jeg vi trenger å være et visst antall hoder og jeg tror vi trenger skjerming. Men, gitt de forutsetningene, så vil jeg gjerne også være tettere på alminnelig påtalemyndighet. For jeg vil gjerne at vi skal ha mengdetrening og at vi skal ha saksbehandling som er på høyde med resten av påtalemyndigheten, slik at vi kan bidra som del av påtalemyndigheten og forsterke vår egen kompetanse, avslutter hun.

Domstolkommisjonen vil gå fra 60 til 22 tingretter

Dette er forslagene domstolkommisjonen la frem 1. oktober.

1 Ytre Finnmark tingrett

– sammenslåing av Øst-Finnmark tingrett, Hammerfest tingrett og Alta tingrett. Alta foreslås som hovedrettssted. For å sikre lokal tilstedeværelse flere steder i Finnmark anbefales det å opprettholde en avdeling i Vadsø. Forslaget om å samle fagmiljøet i Alta og Vadsø er ikke til hinder for at tingretten også disponerer lokaler i Hammerfest ved behov.

2 Indre Finnmark tingrett

– for å styrke den samiske dimensjonen i domstolene bør Indre Finnmark tingrett bestå som en egen domstol og utvikles som en ressursdomstol for samiske saker.

3 Troms tingrett

– sammenslåing av Nord-Troms tingrett og Senja tingrett. Lokalisering i Tromsø.

4 Midtre Hålogaland tingrett

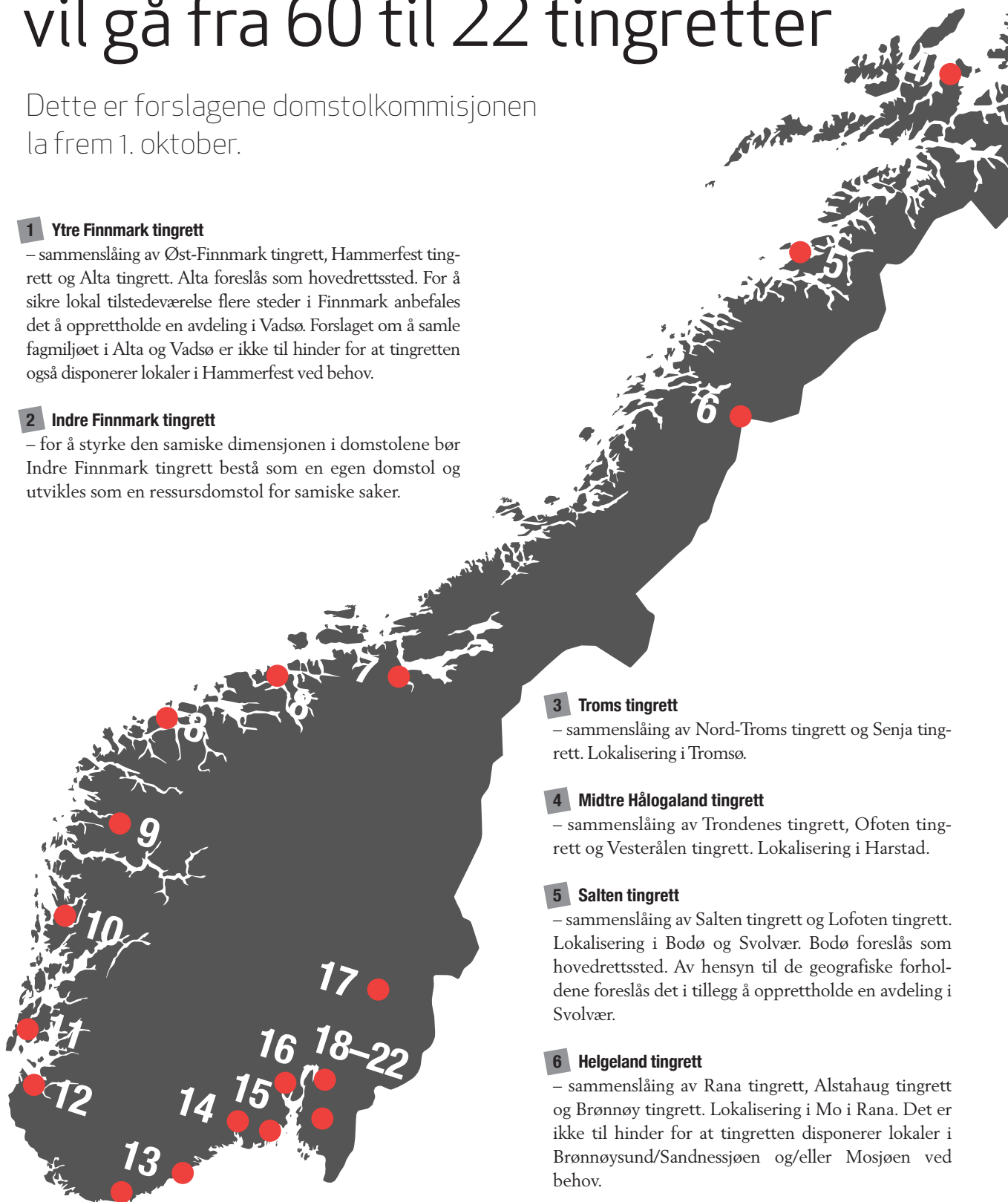
– sammenslåing av Trondenes tingrett, Ofoten tingrett og Vesterålen tingrett. Lokalisering i Harstad.

5 Salten tingrett

– sammenslåing av Salten tingrett og Lofoten tingrett. Lokalisering i Bodø og Svolvær. Bodø foreslås som hovedrettssted. Av hensyn til de geografiske forholdene foreslås det i tillegg å opprettholde en avdeling i Svolvær.

6 Helgeland tingrett

– sammenslåing av Rana tingrett, Alstahaug tingrett og Brønnøy tingrett. Lokalisering i Mo i Rana. Det er ikke til hinder for at tingretten disponerer lokaler i Brønnøysund/Sandnessjøen og/eller Mosjøen ved behov.

7 Trøndelag tingrett

– sammenslåing av Sør-Trøndelag tingrett, Fosen tingrett, Inntrøndelag tingrett og Namdal tingrett. Lokalisering i Trondheim og Steinkjer.

8 Møre og Romsdal tingrett

– sammenslåing av Nordmøre tingrett, Romsdal tingrett, Sunnmøre tingrett og Søre Sunnmøre tingrett. Lokalisering i Ålesund og Kristiansund.

9 Sogn og Fjordane tingrett

– lokalisering i Førde. For å styrke Sogn og Fjordane tingrett anbefales Gulen kommune overført fra tidligere Bergen tingrett. Det foreslås å samle domstolen i Førde. Det er ikke til hinder for at tingretten disponerer lokaler i Sogndal og/eller Nordfjordeid ved behov.

10 Hordaland tingrett

– sammenslåing av Bergen tingrett og deler av Hardanger tingrett. Lokalisering i Bergen. Anbefalingen om å samle fagmiljøet i Bergen er ikke til hinder for at tingretten disponerer lokaler på Voss og/eller i Hardanger ved behov.

11 Haugaland og Sunnhordland tingrett

– sammenslåing av Haugaland tingrett, Sunnhordland tingrett og deler av Hardanger tingrett. Lokalisering i Haugesund.

12 Rogaland tingrett

– sammenslåing av Stavanger tingrett, Jæren tingrett og Dalane tingrett. Lokalisering i Stavanger

13 Agder tingrett

– sammenslåing av Lister tingrett, Kristiansand tingrett og Aust-Agder tingrett. Lokalisering i Kristiansand og Arendal.

14 Telemark tingrett

– sammenslåing av Vest-Telemark tingrett, Aust-Telemark tingrett og Nedre Telemark tingrett. Lokalisering i Skien.

15 Vestfold tingrett

– Vestfold tingrett ble etablert fra årsskiftet 2018/2019. Den består av de tidligere tingrettene i Larvik, Horten, Sandefjord og Tønsberg. Inntil videre fortsetter domstolen med fire bemanne rettssteder, men målet på sikt er at domstolen skal samlokaliseres i ett tinghus.

16 Buskerud tingrett

– sammenslåing av Drammen tingrett, Kongsberg og Eiker tingrett, Hallingdal tingrett og Valdres tingrett. Lokalisering i Drammen og Nesbyen.

17 Innlandet tingrett

– sammenslåing av Nord-Gudbrandsdal tingrett, Sør-Gudbrandsdal tingrett, Nord-Østerdal tingrett, Sør-Østerdal tingrett, Gjøvik tingrett og Hedmarken tingrett. Lokalisering Hamar, Gjøvik og Tynset.

18 Romerike tingrett

– sammenslåing av Nedre Romerike tingrett, Øvre Romerike tingrett og Glåmdal tingrett.

19 Follo tingrett

– sammenslåing av Follo tingrett og Heggen og Frøland tingrett. Lokalisering i Ski. Domstolen foreslås overført fra Borgarting lagmannsrett til Eidsivating lagmannsrett.

20 Østfold tingrett

– sammenslåing av Moss tingrett, Sarpsborg tingrett, Halden tingrett og Fredrikstad tingrett. Domstolen foreslås overført fra Borgarting lagmannsrett til Eidsivating lagmannsrett.

21 Oslo tingrett

– sammenslåing av Oslo tingrett og Oslo byfogdembete. Lokalisering i Oslo. Kommisjonen foreslår at Oslo tingrett og Oslo byfogdembete slås sammen til en fullfaglig tingrett.

22 Ringerike, Asker og Bærum tingrett

– sammenslåing av Ringerike tingrett og Asker og Bærum tingrett. Lokalisering i Sandvika.

Kommisjonen ble ned-satt i august 2017 og skal vurdere hvordan domstolene bør være organisert for «å svare på samfunnets forventninger om effektivitet og rettssikkerhet». Domstolkommisjonen foreslår å redusere antallet tingretter fra 60 til 22. Dette er noen av reaksjonene.

**Emilie Enger Mehl (SP)
i debattinnlegg i VG:**

«Det er problematisk når regjeringen og Domstolenes sentraladministrasjon (DA) påstår at vi nå har en ny og grundig prosess hvor ingenting er forskuttet. Mandatet fra regjeringen gir sterke føringer om sentralisering. Alle kommisjonens medlemmer representerer byer og sentrale strøk.»

**Sørenskriver Yngve Svendsen,
leder Domstolkommisjonen:**

– Tingrettene står overfor mange utfordringer, blant annet at mange av tingrettene har små og sårbare fagmiljøer. Det er også små muligheter for systematisk og godt fagmiljø.

– Vi har også gjennomført undersøkelser av produktivitet, og generelt er det mange av de minste tingrettene som har lavest produktivitet.

Jøran Kallmyr, justisminister:

– Jeg gleder meg til å se nærmere på rapporten. Jeg vil først og fremst takke Yngve Svendsen og Domstolkommisjonen for et godt stykke arbeid. Vi vet dere har jobbet hardt og tatt mange gode utredninger, så det blir interessant å lese.

**Lene Vågslid (AP),
leder i justiskomiteen på
Stortinget til Klassekampen:**

– Vi vil ha en desentralisert domstolsstruktur, og vi mener domstolene må styrkes. De siste årene har vi sett en sveltetføring av domstolene.

**Peter Christian Frølich (H)
til Dagbladet:**

– Grunnen til at omfanget i dette forslaget er så stort, er at norske politikere over flere tiår har vært så feige at de har valgt å ikke gjøre noe, til tross for at domstolene har ønsket endringer i flere tiår. Vi ba domstolene gi et ærlig svar på hvordan de ville organisere seg. Nå har vi fått det, og det er og har alltid vært Høyres politikk at vi tar ekspertenes råd på alvor og setter oss inn i hva de faktisk mener

Støtte fra Dommerforeningen

«Dommerforeningen har forståelse for at mange av forslagene vil berøre flere av våre medlemmers arbeidssituasjon. Samfunnsforholdene har likevel endret seg siden siste strukturreform», skriver dommerne.

Nye krav

Dommerforeningen mener at:

- Mer tidkrevende og komplekse saker og økt internasjonalisering stiller krav til endring for å opprettholde kvaliteten på domstolenes avgjørelser.
- Det er viktig at domstolene får en størrelse som gjør at det kan

etableres gode fagmiljø i de enkelte domstoler. Det vil også reduserer sårbarhet ved sykdom og annet fravær.

- Det er nødvendig at etterutdanning og annet kompetansearbeid kan gjennomføres uten at saksavviklingen rammes.
- Større enheter gjør at det kan legges til rette for en moderat spesialisering av dommere. Særdomstolsutvalget pekte på behovet for spesialisering av dommere som behandler saker om barn. Etter Dommerforeningens syn ivaretar forslaget også det hensynet.
- Større domstoler vil bidra til å sikre rekrutteringen av dommere.
- Forslaget vil også kunne bidra til gjennomføring av digitaliserte

domstoler over hele landet og til gjennomføring av bevissikring i form av lyd- og bildeopptak.

Store avstander

Dommerforeningen anbefaler 8-10 dømmende årsverk per domstol.

«Forslaget til flertallet i Domstolkommisjonen ivaretar disse hensyn på en god måte. Flertallets forslag med en struktur på 22 tingretter og med 30 bemannede rettssteder sikrer også den nødvendige tilgang til domstolene for innbyggerne», skriver Dommerforeningen.

Når det gjelder utfordringer med store avstander, særlig i Nord-Norge, mener Dommerforeningen at også dette er ivare tatt på en god måte i innstillingen. Det samme gjelder den samiske dimensjonen.

For å søke på stillingen, se lo.no/stilling-ledig

Søknadsfrist
17. november

 LO Norge

LO-advokat i Oslo

LOs juridiske avdeling er landets største fagmiljø i arbeidsrett med ca. 50 ansatte. Vi søker nå advokat til kontoret i Oslo. LO juridisk er prosesskontor for LO-forbundene i individuelle og kollektive tvistesaker, pensjon, yrkesskadesaker og EU/EØS-rett mv.

Arbeidet som LO-advokat er utpreget selvstendig og består i hovedsak av rådgivning og prosedyre for domstolene. Det må påregnes noe reisevirksomhet.

Spørsmål om stillingen kan rettes til avdelingsleder Atle Sønsteli Johansen, tlf. 91 70 54 39 eller nestleder Karen Sophie Steen, tlf. 47 60 28 68.

LO Norge er landets største og mest innflytelsesrike organisasjon for arbeidstakere. Vi har mer enn 940 000 medlemmer fordelt på 26 fagforbund.

Femten på Toll

Du tror kanskje det å være jurist i Tolldirektoratet er synonymt med en kjedelig, knusktørr paragrafrytter, og kanskje særlig når arbeidsplassen heter rettsseksjonen i avdeling for regelverk og prosedyre? Da kan du tenke nytt, etter et møte med de femten juristene som jobber her.

Tekst og foto: Tore Letvik

Deres jobb er, blant annet, å sikre at tollovens regler for innførsel følges, og sørge for at selskaper og privatpersoner ikke innfører tollbelagte varer til Norge uten at penger som skal i statskassen, faktisk havner der.

Vi blir invitert inn i bygningen i Schweigaards gate 15, hvor Tolldirektoratet har holdt til siden 1960. Her blir vi møtt av underdirektør, og leder av rettsseksjonen, Aud Børset Dellrud, og geleidet gjennom bygningen som sto ferdig bygget i 1925, og som da først bar navnet Oslo jernbanetollsted.

Men i skrivende stund er juristene og direktoratet på full fart ut herfra.

– Vi skal nå flytte. Flyttingen skjer en gang i løpet av oktober måned, og skjer som et ledd i omorganiseringsprosessen etaten er inne i. Og da blir det å flytte fra ett fredet bygg til et annet, forteller de.

I høst flytter Tolldirektoratet fra Schweigaardsgate 15, til lokaler som kanskje kan sies å være et enda mer naturlig sted for ansatte i Tolletaten å ha kontorer i, nemlig Tollboden i Oslo, i Tollbugata 1.

Pussig nok innebærer dette at juristene flytter fra et opprinnelig jernbanetollsted, til tollboden som ble bygget i 1896, med virksomhet rettet mot skipsfarten, og bar navnet Kristiania sjøtollsted.

Fatter vedtak

Vi har kommet oss gjennom de gamle korridorene i Schweigaardsgate 15, og ankommer et møterom stappfullt av jurister. Og her ville man – dersom man gledet seg til å møte en gjeng tørrpinner – blitt temmelig skuffet.

Foran oss sitter riktignok 15 seriøse jurister, som redegjør for hvilke oppgaver de jobber med, og hvor viktig det er å håndheve lovverket som skal sikre likhet for alle, og at det som skal deklarerer blir håndtert på riktig måte. Men smilene og latteren er aldri langt unna.

Som når Juristen blir fortalt at det her finnes en egen vinklubb, og vi på fleip spør hvor vinen kommer fra.

– Fra flere ulike land det, og her har vi bare kvalitetsvin, smeller det.

Nå er det slett ikke slik at rettsseksjonen har fysisk befatning med beslagene, som Juristens vinfleip bygget på.

Sakene som juristene håndterer, har vanligvis i første hånd blitt håndtert ved enheter som jobber med etterkontroll i form av deklarasjoner og revisjon.

Juristene fatter vedtak, og er, om nødvendig, bisitter for Regjeringsadvokaten dersom saken havner i retten.

Rettsseksjonen har for tiden tre saker som går for domstolene. De

Vi er inne i omorganisering og skal flytte

fleste sakene som ender i retten er tollverdisaker, som ofte omfatter etterberegning av toll overfor bedrifter, hvor tollvesenets administrative sanksjon har vært stor.

I verdi kan sakenes størrelse variere fra noen tusenlapper til opp mot en milliard kroner i toll og avgifter til staten. Det kan handle om smugling av korn, og for lave tollsatser, eller saker hvor de reelle verdiene av det som innføres av klær eller mat ikke stemmer overens med det som fortolles, blant annet gjennom bruk av mor og datterselskaper, og fakturering av tjenester mellom flere ulike firmaer.

Internasjonale fora

For å være en del av det som skjer i utvikling av avtaler og prosedyrer rundt om i verden, og for å knytte kontakter og utvikle kontaktnettverk, deltar flere av juristene i ulike internasjonale komiteer.

Store deler av det norske tollregelverket gjennomfører internasjonale avtaler. Et viktig formål med å delta i møter internasjonalt er derfor å sikre at Norge oppfyller de internasjonale forpliktelsene.

Ett eksempel er tolljuristenes deltakelse i revideringen av det som heter Kyoto-konvensjonen, som er en overordnet overbygning for tollprosedyrer og regelverk.

– Vi er også med i et internasjonalt arbeid hvor man ser på om man skal lage et nytt sporingssystem for tobakksvarer, for å redusere smuglingen av tobakksvarer. EU har innført et slikt system og det skal vi også bli en del av, noe som innebærer at vi deltar på møter og er med på å innføre bruken av dette, sier Børset Dellrud.

F.v. Linn Marie Sætre Nymoen, Ylva Vorkinn, Trygve Sverdrupsen, Espen Aasane Myhrvold, Else Øglænd Høstmark Løve, Ingrid Knudsen, Aud Børset Dellrud, Per Olav Gundersen, Anders Pilgaard, Fredrik Bache, Joakim Svebakken, Vibeke Golden og Jarle Staavi Lilleland. Anniken Wulff Jørgensen og Stig Degvold var ikke tilstede under intervjuet.

Rettsseksjonen har også med deltakere i tollverdikomiteen i WCO, som innebærer møter over flere dager i Brussel.

– Arbeidet innebærer å lage tolkingsuttalelser til tollverdireglene. Når vi møter der, så treffer vi bokstavelig folk fra hele verden. Her er alle verdensdeler representert og det jobbes intenst både i komiteen, men også mellom møter. Dagene i Brussel er temmelig hektiske, men vi anser det som viktig å delta, sier Børset Dellrud.

Det er møter i World Customs Organization (WCO), med 183 medlemsland, som har ansvar for å håndtere over 98 prosent av verdenshandelen.

Et av de aktuelle temaene i WCO-møter, som jurister fra rettsseksjonen deltar i, er å se på internasjonale utviklingsinitiativer på e-handel. Et engasjement som innebærer å gjennomføre utredninger, og å innhente erfaringer fra andre lands tollmyndigheter.

Juristene i Tolletaten har ikke tollfaglig utdannelse, og bærer ikke uniform, men nasjonalt har rettsseksjonen også ansvar for å undervise de nye tollaspirantene på Tolletatens kompetansesenter i opplæring av tolloven og lover og regler som gjelder i forbindelse med utøvelse av kontroll.

Stor omorganisering

De 15 juristene jobber i en etat som er i full omstilling. I juni ble strukturen endret fra tidligere hvor landet var inndelt i seks tollregioner. Nå er det lagt om til to divisjoner og et Tolldirektorat.

– Dette er nokså nytt, men forandringen blir at vi skal forholde oss til to divisjoner, fremfor seks tollregioner. Hvordan dette blir vet vi vel egentlig ikke helt ennå, da avdelingen vår også er under omorganisering, sier Børset Dellrud.

– Juristene vet foreløpig heller ikke helt hvordan arbeidsoppgavene vil bli fordelt i direktoratet kontra de to divisjonene, som er grensedisjonen og vareførselsdivisjonen, sier hun.

Juristene tar seg av klagesaker som

Aud Børset Dellrud

er behandlet i det som tidligere het regionene.

– Så kommer disse til oss som klagesaker, og da har vi to saksbehandlere som håndterer dette. En som vi kaller saksbehandler, og en som krysser, noe som innebærer at det er en kollega som etterpå går gjennom saken, før de leverer den fra seg. Om det er noe spesielt, som spørsmål om omgjøring av en avgjørelse, så blir saken oversendt ledelsen for endelig vurdering, sier Børset Dellrud.

En fersk oversikt over antall klagesaker viser at mange klager over såkalte valutaovertredelsesgebyrer.

Dette er gebyrer som reisende blir ilagt hvis de blir stoppet på vei inn eller ut av landet og har med seg valuta tilsvarende mer enn 25.000

norske kroner i kontanter eller andre betalingsmidler, uten å ha deklart disse eller lagt dem fram for tollmyndighetene.

Rådgiver og jurist Linn Marie Sætre Nymoen har tatt ut oversikt over slike gebyrer.

– Det er ikke ulovlig å ha med seg mer enn 25.000 kroner, men da skal pengene deklarerer og legges fram for tollmyndighetene. Dersom man ikke har gjort det og blir tatt i kontroll, så blir man ilagt et overtredelsesgebyr, og da blir 20 prosent av det medbragte beløpet inndratt. Disse sakene er det ganske mange av.

– Sakene blir først behandlet i divisjonene, og så blir veldig mange av disse påklaget slik at de havner hos oss. Vår erfaring er at vedtakene om gebyr i

all hovedsak blir opprettholdt, da det er objektivt ansvar, og har man medbrakt betalingsmidler utover beløpsgrensen uten at disse er deklartert er det som regel liten tvil om at plikter i tolløven og tollforskriften er overtrådt. I bare svært få tilfeller har noen gode nok grunner til hvorfor de ikke har deklartert eller lagt frem betalingsmidlene sier Sætre Nymoen til Juristen.

Oversikten viser at rettsseksjonen i 2018 mottok og behandlet 43 slike klager over valutaovertredelsesgebyr, mens det inntil midten av september i år var kommet inn 30 slike klager.

Utarbeide forskrifter

Rettsseksjonen behandler også innsynsbegjæringer både som klagesaker og som førsteinstansbehandler.

– Vi utfører også mange utredninger, og har også personvernom-

Ingrid Knudsen er tillitsvalgt for juristene.

budet plassert hos oss, sier Børset Dellrud.

Samtidig vil juristene i rettsseksjonen stå overfor en stor oppgave knyttet til et kommende nytt regelverk.

– Et nytt tollregelverk er nå ute på høring. Dette er utarbeidet av Finansdepartementet, og vi har allerede deltatt noe i arbeidet. Vi regner imidlertid med at det blir et omfattende forskriftsarbeid, og at vi vil ha en helt sentral rolle i å utarbeide forskrifter, samt å gi informasjon, veiledning og alt det som må følges opp i forbindelse med at man får et helt nytt regelverk, sier Børset Dellrud.

Andre etater har ofte erfart at omorganiseringer kan føre til reduksjon av antall ansatte. På spørsmål fra Juristen om dette også kan ramme juristene i Tolldirektoratet, svarer hun:

Et nytt tollregelverk er nå ute på høring

– Det er ikke noe som tyder på at vi vil bli færre.

Hun forteller at direktoratet tvert om har lyst ut flere stillinger for å få inn noen flere erfarne jurister til avdelingen, som har en ganske ung stab.

– Her er vi i dag jurister i alder fra 25 til 55, og har et godt miljø, sier hun – noe som umiddelbart bekreftes rundt bordet.

– Miljøet er generelt godt, ikke bare blant juristene, men også uavhengig av yrkesgruppe er det et godt og sosialt miljø blant oss i direktoratet, sier Linn Marie Sætre Nymoen.

Noe tillitsvalgt for juristene i Toll-etaten, Ingrid Knudsen, er enig i. Hun forteller imidlertid til Juristen at det nå er ganske hektisk å være tillitsvalgt der.

– Det er ganske hektisk, fordi vi er inne i omorganisering og skal flytte, noe som gjør at det er mange bekymringer blant juristene her, mange spørsmål og mye møtevirksomhet.

– Har du sluppet bekymringene om at folk kan bli overflødige da?

– Nei ikke helt. Folk vet jo ikke helt hvordan det blir, og det i seg selv skaper en usikkerhet. At regionene blir slått sammen, og at kanskje noen på landsbasis må flytte geografisk er noe vi ikke helt vet ennå.

– Dette kan jo treffe jurister og andre akademikere også, så det er en viss uro, og kanskje særlig ute i de tidligere tollregionene, sier Knudsen.

Den endelige fasit på hvordan kabalen legges under omorganiseringen vil ikke foreligge før 1. mai 2020, som er datoen for ferdigstilling av omorganiseringsprosjektet. Da har juristene i rettsseksjonen for lengst etablert seg i Tollboden i Oslo.

Vil at jurister identifiserer miljøutfordringer på arbeidsplassene sine

Da miljøengasjementet virkelig meldte seg rundt 20-årsalderen var Erling Fjeldaas midt i et musikkstudie. Da han begynte å tenke på hvilke fag som kunne være mer nyttig i miljøkampen falt valget til slutt på jussen.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

– Det var helt klart mye av motivasjonen for å studere jus, og jeg engasjerte meg i miljøproblemer allerede fra første stund på jussen, forteller 28-åringen fra Askim, som i dag er bosatt i Vadsø.

I studietida startet han sammen med en kamerat organisasjonen Concerned Students, et fagnettverk med fokus på jus og miljø. Da han i 2017 leverte sin masteroppgave om lysforurensning fikk han både pris og medieoppmerksomhet, og i år kåret Dagens Næringsliv og D2 ham til en av «30 under 30 som vil gjøre verden mer bærekraftig.»

– Jurister er ikke bare rettskyndige folk, men er også språkkyndige. De trenes også opp til å se, kartlegge og klargjøre komplekse situasjoner, noe man i aller høyeste grad kan si at klima- og miljøproblemene er, sier Fjeldaas.

– Når jeg argumenterer, får det mer slagkraft når jeg kan vise til lover og forpliktelser på miljøfeltet.

Gjennom Concerned Students, som nå lever videre uten Fjeldaas, arrangerte miljøforkjemperen forelesninger og bedriftsbesøk hos jurister som jobbet med miljørelaterte problemstillinger.

De besøkte blant annet ØKO-KRIM som jobbet med miljøkrimina-

litet og Regjeringsadvokaten for å lære om forurensningsdommer de jobbet med.

– Vi arrangerte også masterlunsjer hvor vi inviterte lærere og forskere fra ulike fagfelt for å idémyldre om mulige masteroppgaver, forteller Fjeldaas.

– Tanken var å tilby noe mer enn bare faget miljørett som universitetet hadde, som jeg tror mange studenter blir noe skuffet over. Ikke på grunn av lærerne, men faget handler mye om plan- og bygningsrett.

Kunstig lys

Det var under disse «masterlunsjene» han kom i kontakt med veilederen sin Jon Christian Nordrum. Erling fikk ideen til oppgaven da han en høstkveld observert nabohyttas flombelyste trær.

– Kunstig lys har stor innvirkning på naturen. Mennesker er også direkte berørt av det. I en tid med så mye nytt rundt oss, tror jeg stadig flere ønsker å føle på nullpunktet himmel og mørke kan symbolisere.

Etter studiene fikk Fjeldaas jobb i Statens vegvesen og flyttet til Vadsø – er godt sted for å oppleve flott himmel og komme tett på naturen.

Fjeldaas mener miljøengasjerte jurister kan finne mange spennende jobber, også på steder hvor det tilsynelatende ikke er miljø som er hovedfokus.

Han peker på at han i sin stilling i juridisk seksjon i nord jobber mye med anskaffelser og entrepriserett.

– Men jeg får jobbe masse med miljøtematik i Statens vegvesen likevel. Statens vegvesen er jo den største lysforurenseren i landet, og jeg har fått lov til å skrive om og se på muligheter. Sjefene mine og kollegaene har vist mye entusiasme, forteller han.

– Må ta initiativ selv

Han mener det er viktig at jurister selv tar initiativ og klarer å identifisere miljøutfordringer på arbeidsplassene sine.

– Jeg jobber for eksempel også med grønne anskaffelser og har blant annet skrevet om og minnet om hvordan paragraf fem i lov om offentlige anskaffelser sier at de skal innrettes for å unngå skadelige miljøvirkninger, forteller han.

– Som de fleste andre statlige byggherrer i Norge så har ikke Statens vegvesen kommet så langt som de burde. Så for de juristene som er oppatt av miljø vil jeg anbefale slike arbeidsplasser – her er det virkelig mye som kan gjøres.

I tida fremover har Fjeldaas et håp om at jussen kan bidra til å redde miljøet.

– Jeg håper politikerne vil vedta lover og regler som beskytter naturen mer enn i dag, det er helt klart. Miljøvernreglementet i Norge i dag er altfor svakt, mener han.

JURIST
FORBUNDET

Over 1.000 medlemmer har allerede byttet til Handelsbanken

Som medlem i Juristforbundet får du svært gode betingelser i Handelsbanken

Dine medlemsfordeler:

- ✓ En personlig rådgiver som du kan ringe direkte
- ✓ Gode og konkurransedyktige betingelser på lån, konto, innskudd og kredittkort
- ✓ Din ektefelle/samboer får de samme gode betingelsene
- ✓ Du slipper å følge med på renten, det gjør vi for deg

**Benytt
bankavtalen**

Se alle fordelene på handelsbanken.no/juristforbundet

– Å få jussen og menneskerettighetene inn i klimadiskusjonen kan føre til endringer

Klima er stadig oftere tema i rettsaler rundt om i verden, og jussen brukes som redskap i klimakampen.

Tekst: Tuva Bønke Grønning

– Vi lever i en global klimakrise. Å bringe jussen og menneskerettighetene inn i diskusjonen kan føre til mer ambisiøs handling for å løse problemet.

Det sier David Boyd, FNs spesialrapportør på menneskerettigheter og miljø. Juristen treffer ham ved avslutningen av et tolv dager langt opphold i Norge og skal levere sin rapport til FNs menneskerettighetsråd i mars neste år. Å snakke om menneskerettigheter knyttet til klima i domstolene er en økende global trend, mener Boyd, og får støtte av blant andre Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment, som har laget en rapport om temaet tidligere i år.

– Det har vært en bølge av saker knyttet til klimaforandringer de siste fem årene. Klimarettssaken i Norge er en av dem, og denne er også en del av en undergruppe klimarettssaker hvor man mener menneskerettighetene brytes, sier Boyd.

Han mener det ikke er tvil om at klimaendringene vi står overfor påvirker menneskerettighetene.

– Jeg har sett dette selv, både i Canada hvor jeg bor, og spesielt under min første FN-reise til Fiji i desember i fjor. Det var hjerteskjærende å se hvilken påvirkning klimaet har på den lille øystaten, sier han.

David Boyd

– Dette er ikke et fremtidig problem. Det er ikke et abstrakt problem. Det er et pågående problem i dag.

Paragraf 112

Greenpeace og Natur og Ungdom har saksøkt staten for brudd på Grunnlovens miljøparagraf. Ankesaken skal opp for Borgarting lagmannsrett 5. november.

Boyd mener altså saken er en del av en større global utvikling hvor menneskerettigheter spiller en viktig rolle av flere grunner.

– For det første er kjernen her at Grunnlovens paragraf 112 sier at alle nordmenn har rett på å leve i et sunt miljø, og at det må gjøres tiltak for å håndtere Norges naturressurser slik at

de gagnar fremtidige generasjoner også, sier han.

Han mener det er tydelig at paragraf 112 er ment som en rettighetsparagraf, og oppfordrer regjeringen til å revurdere sin tolkning av den.

– Myndighetene mener paragraf 112 ikke er en rettighetsparagraf, men en mer symbolsk paragraf. Som spesialrapportør vil jeg virkelig oppfordre norske myndigheter til å revurdere sin posisjon og anerkjenne at det er en grunnleggende og viktig menneskerettighet, sier han.

– For det andre er saken viktig fordi norske myndigheter fortsetter å børe etter olje når vi vet at vi ikke engang kan brenne det vi har hvis vi skal holde oss innenfor Paris-avtalen, sier Boyd.

Silje Ask Lundberg, leder i Naturvernforbundet, som er partshjelp i klimasøksmålet, sier på forbundets sider at det er oppsiktsvekkende at Boyd så tydelig «ber den norske regjering om å snu i tolkningen av sin egen grunnlov».

– Få ganger tidligere har norske myndigheter fått så tydelig kritikk for håndhevingen av egen grunnlov. Kritikken fra Boyd er med på å gi økt tyngde til klimasøksmålet, når det skal opp i lagmannsretten, sier Lundberg på forbundets egne sider.

Etter Norgesbesøket kalte Boyd det er paradoks at Norge gjør så mye bra for klimaet, men likevel fortsetter å bygge ut oljenæringen. Ovenfor Dagbladet avviser olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg (Frp) kritikken:

– For meg er ikke det et dilemma. Hadde det vært et alternativ å skru av alle oljekranene og verden ville fungert, så hadde man selvfølgelig gjort det. Men energien som kommer fra olje, gass og kull har betydning for hvordan mennesker lever sine liv. Og at man i det hele tatt kan leve de livene man lever, sier han til avisa.

Klima i retten

Ifølge Grantham Research Institute var det frem til mai i år over 1000 klimarettssaker bare i USA. Ifølge instituttet har klimaet funnet veien inn i rettsalene i 28 land de siste ti årene.

– Disse rettssakene kommer fordi folk er frustrerte over de folkevalgte motvilje mot å gjøre tiltak for klimaet, sier David Boyd.

Han trekker frem rettssakene i Nederland og Colombia som gode eksempler, og mener det er interessant at såpass mange av dem ender i favør av klimaet.

Boyd peker på at klimasaken samler folk i alle aldre rundt om i verden, og mener søksmål kan være et kraftfullt virkemiddel for å oppnå forandring.

– Det samme gjelder menneskerettighetene. Det inspirerende ved å se på klimaforandringene med et

Ole Kristian Fauchald

menneskerettighetsperspektiv er at menneskerettigheter kan forandre verden, sier han, og fortsetter:

– Se på antislaveribevegelsen, kvinneverettighetsbevegelsen, urbefolkningsrettighetsbevegelsen, borgerrettighetsbevegelsen – dette er alle eksempler der menneskerettigheter ble brukt på en kraftfull måte for å drive frem samfunnsendringer til det bedre, og jeg tror det er dit vi har kommet når det gjelder klimaendringene.

// *Det er stor uenighet om innholdet i rettighetene og i hvilke sammenhenger de aktualiseres*

Mellom jus og politikk

Ole Kristian Fauchald er professor ved Institutt for offentlig rett ved UiO og er i disse dager ute boka «Mellom jus og politikk – Grunnlovens § 112» sammen med Eivind Smith.

De to er redaktører for boka som har samlet bidrag fra en rekke forskere og praktikere med bakgrunn i rettsvitenskap, statsvitenskap og filosofi.

Fauchald mener det er vanskelig å behandle spørsmål om klima og rettigheter i en rettsal fordi det ofte er vanskelig å koble enkelthendelser eller virkninger opp mot spesifikke klimautslipp.

– Det er mulig dette vil bli mindre problematisk i tiden fremover, og at man finner bedre løsninger på å påvise årsaker og virkninger. En annen utfordring der saker anlegges mot staten er hva statene eventuelt har av motstående plikter, sier han.

Han tror det er sannsynlig at antallet saker som handler om klima vil øke i verdens rettsaler, og at vi vil se flere saker i Norge hvor paragraf 112 brukes.

– Det er nå veldig få som hevder at § 112 ikke er en rettighetsbestemmelse. Men det er stor uenighet om innholdet i rettighetene og i hvilke sammenhenger de aktualiseres, sier han.

Kan få flere

Professor Fauchald sier Norge tradisjonelt ikke er veldig glad i å la domstolene få siste ord i spørsmål i grenselandet mellom jus og politikk, og påpeker at det er en vanskelig tematik som vi beveger oss inn i forbindelse med klimarettssaken som skal opp for Borgarting lagmannsrett i november.

– Det er nok retten til informasjon i beslutningsprosessen frem mot myndighetenes vedtak som vil være kjernen i slike saker og hvor 112 kan få betydning, tror Fauchald:

– Hvis man har prosesser hvor man reelt ikke vurderer alternative løsninger med tanke på klimavirkninger, og ikke utreder klimakonsekvensene av vedtakene man fatter, kan det være at det bryter med denne paragrafen.

I boka ser ikke Fauchald og Smith bare på klimasøksmålet. De ser også på villaks og utbygging i strandsonen som to aktuelle caser.

– Kunne man tenke seg at 112 kunne kommet inn i slike saker? Konklusjonen er at bestemmelsen kan være relevant, men i ulik grad, sier han.

Genetisk kartlegging gir mange nye juridiske spørsmål

Å la en gentest fortelle deg om mulige fremtidige sykdommer kan virke både forlokkende og skremmende. Men hvor lagres resultatene og hva brukes de til av andre?

Tekst: Tuva Bønke Grønning

– Behandling av helsedata i helsetjenesten er viktig og vi må tenke annerledes i årene som kommer, sier jusforsker Anne Kjersti Befring.

Hun underviser blant annet i helserett ved Universitetet i Oslo og forsvarte tidligere i år sin doktoravhandling om genetisk kartlegging som ledd i persontilpasset medisin. Befring er også fagbokforfatter og tidligere direktør i Legeforeningen.

I sin doktoravhandling, som også gis ut som bok på Gyldendal, behandler Befring spørsmål om adgangen til å tilby store genetiske undersøkelser og hvordan innholdet i retten til nødvendig helsehjelp endres når helsehjelpen veksler mellom standardbehandling og forskning.

– Når persontilpasset medisin består av klinisk utprøving med utgangspunkt i den enkelte pasients

genetikk, er det vanskelig å omtale retten til forsvarlig og nødvendig helsehjelp som avgrenset mot denne aktiviteten, sier Befring.

Hun peker på at likhetsnormer også kan få betydning for hvilken helsehjelp den enkelte pasient kan forvente.

– Et sentralt spørsmål som både er politisk og rettslig er hvilke forventninger befolkningen bør kunne ha til helsetilbudet i Norge, sier Befring.

– Vi bruker i underkant av 350 milliarder på helse, noe som gir grunn til høye forventninger, selv om dette beløpet i seg selv gir lite informasjon om hvor mye som investeres i helsetilbudet til befolkningen, mener hun.

Behandling av genetiske data og helsedata er i økende grad grunnlag for å kunne stille diagnoser og gi effektiv helsehjelp. Befring mener den medisinske kunnskapsutviklingen gir økt bruk av data for å diagnostisere og persontilpasse helsehjelpen, men også økt behov for å beskytte sensitive data og biologisk materiale.

– Det innebærer ulike rettslige perspektiver på hvordan data og biologisk materiale skal behandles etter formål: nytte og risiko, sier hun.

– Taushetsplikten kan omtales som et kildevern, da den ikke bare beskytter persondata, men også kilden til disse dataene i enkelte tilfeller.

– Denne utviklingen har betydning for hvordan data i forbindelse med helsehjelp lagres, gjenbrukes og beskyttes.

Snoking i journaler

I et foredrag under Arendalsuka tidligere i høst snakket Befring også om utfordringer rundt «snoking» i pasientjournaler.

– Det finnes eksempler på at snoking har fått svært alvorlige konsekvenser for pasienter uten at det har vært mulig å følge opp fordi det har vært mange inne i pasientjournalen, sier hun.

Befring trekker frem et eksempel hvor en muslimsk kvinne ble presset av sitt miljø fordi noen hadde fått tilgang til journalen hennes og fått informasjon om at hun hadde tatt abort i forbindelse med en skilsmisse.

Kvinnen, som selv studerte jus, visste at hun som pasient har rett til innsyn over hvem som har vært inne i journalen hennes, men oppdaget raskt at det var vanskelig å finne ut hvor lekkasjen hadde skjedd fordi det hadde vært såpass mange inntil journalen. Saken ble klaget inn til Fylkesmannen uten at lekkasjen ble funnet.

– En konkret utfordring i dag er hvordan pasientdata lagres. Det er store forskjeller på opplysninger, noe

som kan begrunne at de må behandles ulikt, sier Befring.

Hun foreslår derfor at lagring må kunne skje på ulike nivåer, noe hun begrunner i at data er nødvendig for å få forsvarlig helsehjelp (noen data er lite sensitive, men nyttige for å behandle andre), og fordi noen opplysninger må beskyttes særskilt.

– I min doktoravhandling har jeg foreslått lagvis lagring – som i en løk – og at pasienter i større grad må finne seg i at data benyttes når målet ikke er å identifisere en pasient og risikoen er lav – og beskyttes bedre når det dreier seg om sensitive data, sier hun.

Innerst vil Befring plassere det som er særlig sensitivt og sperret for innsyn og sekundæranvendelse uten samtykke fra pasienten.

– Mens det som ligger ytterst kan deles for opparbeidelse av kunnskap som også kommer andre opplysninger til nytte, sier hun.

Disiplinærreaksjoner

Å snoke i noens pasientjournal kan føre til disiplinærreaksjoner overfor helsepersonell etter helsepersonelloven kap. 11, straff, erstatning og oppfølging fra arbeidsgiver, for eksempel gjennom advarsel eller oppsigelse i alvorlige tilfeller.

Befring forteller at det de siste årene har vært flere saker vedrørende snoking, og en straffesak har også blitt behandlet av Høyesterett. I 2018 ble en lege dømt for å ha snakket i en pasientjournal i helseforetaket, mens han arbeidet for et forsikringsselskap.

I helsepersonelloven er det en egen straffebestemmelse som kan komme til anvendelse ved lovbrudd som er forsettlig eller grovt uaktsomt.

– Det er flere eksempler fra Helsetilsynet og Statens helsepersonellnemnd på at advarsel har blitt gitt på bakgrunn av brudd på snokeforbudet. I tillegg er det eksempler på at helsepersonell har blitt oppsagt på denne bakgrunnen, noe som forutsetter at saklighetsvilkåret i arbeidsmiljøloven er oppfylt, sier Befring.

Anne Kjersti Befring

Da pasient- og brukerrettighetsloven trådte i kraft 1. januar 2001 skulle den samle og synliggjøre pasientens rettslige posisjon og rettigheter i helsetjenesten.

– Den inneholder en rett til å bli pasient gjennom å få tilgang på nødvendige og forsvarlige helsetjenester og rettigheter i forbindelse med behandling av pasientinformasjon, påpeker Befring.

Hun understreker at selv om frivillighet er hovedregelen for all helsehjelp er det mange unntak. For eksempel er evne til å avgi samtykke ikke et vilkår for å få helsehjelp. I noen tilfeller kan også helsehjelp gis mot pasientens vilje, altså med tvang.

Lagring av pasientopplysninger i forbindelse med helsehjelp er ikke

basert på samtykke men på en egen plikt til å journalføre «relevante og nødvendige» opplysninger, påpeker Befring.

– Det vil si at denne adgangen heller ikke er utledet av samtykke til helsehjelp da plikten til dokumentasjon anses særlig viktig når helsehjelp gis uten slikt samtykke: blant annet for å kunne kontrollere helsehjelpen, sier hun, og fortsetter:

– Plikten til journalføring er begrunnet i hensynet til pasienten: at behandlingen kan baseres på det som er dokumentert om pasienten. Denne kontinuiteten bidrar til forsvarlighet, og gjennom at helsehjelpen kan kontrolleres. Det er egne regler for retting og sletting som blant annet skal hindre at opplysningene blir manipulert.

– Stilles i dag ingen krav om juss i barnevernet

Nå foreslås at ansatte i barnevernet må ha gjennomført nasjonal juridisk eksamen og at det blir faste advokater i barnevernssaker.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har levert en ny utredning om kompetanseløft i barnevernet med forslag til tiltak til Barne- og familiedepartementet.

– Det høres kanskje utrolig ut, men det stilles i dag ingen krav om verken utdanningsnivå, kunnskap om barn og unges utvikling eller juss for å treffe beslutninger i barnevernet, sier Mari Trommald, direktør i Bufdir i en pressemelding.

En ansatt i barnevernet forvalter stor makt og i flere tilfeller er de ansatte tildelt større myndighet enn f. eks. politibetjenter eller ansatte i helsevesenet. I dag utføres over 30 % av årsverkene i barnevernsinstitusjoner av personer uten høyere utdanning.

Bufdir foreslår at de ansatte i barnevernet må ha minimum en bachelorgrad og at enda flere bør ha masterutdanning.

Om juridisk kompetanse skriver Bufdir: «Juss er særlig sentralt for barnevernets arbeid fordi arbeidet berører grunnleggende menneskerettigheter. De ansatte må kunne ivareta barn og foreldres rettigheter og rettssikkerhet. Derfor vil vi ha et krav om at alle ansatte i det kommunale barnevernet og ledere i institusjonsbarnevernet må ha gjennomført en nasjonal juridisk eksamen.»

– Grunn til bekymring

For å få til dette foreslås det en ny modell for mastergrader i barnevern, med to nye mastergrader. Den første er en femårig integrert mastergrad, lik et profesjonsstudium. Den andre er en toårig master i barnevernsarbeid for andre relevante yrkesgrupper.

Rapporten peker på at det juridiske rammeverket er statens virkemiddel for å både gi barnevernet fullmakter og begrense den.

«Lovverket gir rettigheter for barn og familier i møte med barnevernet og skal sørge for at deres menneskerettigheter ivaretas. Juridisk kompetanse er derfor avgjørende for et godt barnevern med høy grad av rettssikkerhet.

Manglende samsvar mellom de ansattes juridiske kompetanse og muligheten deres for å gjennomføre svært inngripende tiltak gir grunn for bekymring», heter det i rapporten.

Advokatenes rolle

Utredningen har også vurdert advokatenes rolle og advokatens kompetanse i barnevernssaker.

Her anbefaler Bufdir at det innføres en ordning med faste advokater

i barnevernssaker etter modell fra lignende ordning på straffesaksområdet.

«En slik ordning vil kunne legge til rette for å sikre god kompetanse hos advokater og bedre rettsikkerhet for barn og familier. Den vil også kunne styrke forvaltningskompetansen i tjenestene og bedre beslutningsgrunnlaget til fylkesnemnda og domstolene.

Prinsippet om fritt advokatvalg vil fortsatt gjelde, gjennom at partene står fritt til å velge en advokat som ikke er med i ordningen», heter det.

I utredningen har direktoratet innhentet synspunkter på kompetansen til advokater som prosederer barnevernssaker, gjennom survey til alle barnevernsledere, en høringsrunde og henvendelse til sentrale aktører.

«Resultatene fra informasjonsinnhenting viser store forskjeller mellom advokatenes kompetanse og personlige egenskaper i barnevernssaker, særlig blant private parter advokater. Vi finner også at det kan være vanskelig for den private part å vite hvilke advokater som har forutsetninger for å ivareta deres interesser i en barnevernssak på en god måte», heter det i rapporten.

Rettsstaten Norge – evig og uforanderlig?

For et par uker siden arrangerte Juristforbundet Rettssikkerhetskonferansen for 12. gang i Gamle Logens ærverdige lokaler. Årets konferanse ga bl.a. innblikk i en virkelighet for aktører i rettsvesenet som er svært fjern fra vår norske virkelighet. Foredraget til justitiarius i Polens høyesterett, dr. Malgorzata Gersdorf, gjorde et dypt inntrykk på meg, og – er jeg sikker på – alle tilstedeværende.

I et stort land midt i Europa, som etter Berlin-murens fall etablerte et domstolsystem i samsvar med bl.a. anbefalingene fra Venezia-kommisjonen, utsettes domstolorganer, domstoler og enkeltdommere for utslørte angrep fra politiske myndigheter. De har åpenbart til hensikt å svekke domstolenes stilling og legitimitet, og gi regjeringen en innflytelse over domstolene som er i strid med grunnleggende rettsstatsprinsipper.

Dr. Gersdorf er direkte berørt av forsøkene på illegitim innflytelse fra regjeringens side over domstolene, i dette tilfellet Polens høyesterett. Men hun har stått sterkt imot. Og hun står imot – for dette er dessverre ikke et avsluttet kapittel i polsk og europeisk historie.

Og vi fikk et sterkt og tankevekkende foredrag fra vinneren av årets Rettssikkerhetspris, riksadvokat Tor-Aksel Busch, bl.a. om betydningen av at også påtalemyndigheten er uavhengig av den utøvende makt ved behandlingen av enkeltsaker.

Overholdelse av anerkjente rettsstatlige prinsipper er en grunnleggende byggestein i et demokratisk samfunn. Rettsstaten skal sikre borgerne mot vilkårlighet og maktovergrep fra styresmaktene. Den er slik sett ikke mindre enn en nødvendig forutsetning for sivilisasjon og menneskerettigheter.

Det står i det store og hele bra til med Norge som rettsstat. Vi – som det gjerne heter når ting går bra – sco-

rer høyt på indekser som måler bl.a. demokrati og domstol-uavhengighet. Og vi scorer høyt på tillit, ikke minst til domstolene. En velutviklet rettskultur og stabile samfunnsforhold er etter mitt syn avgjørende forutsetninger for dagens situasjon.

Men det betyr ikke at det ikke er forbedringspunkter, særlig hva angår domstolenes formelle konstitusjonelle stilling. Dette gjelder særlig regjeringens innflytelse over dommerutnevnelser og oppnevning av medlemmer til de organer som utgjør domstolenes institusjonelle rammeverk.

Domstolkommisjonen skal i sin delutredning II vurdere flere spørsmål som gjelder domstolenes uavhengighet av de øvrige statsmakter. Vi er mange som venter i spenning på den utredningen, og jeg føler meg trygg på at utviklingen i Europa vil danne et sentralt bakteppe for kommisjonens vurderinger.

I en velfungerende rettsstat skal domstolene virke uavhengig av parlamenters og regjeringers skiftende politiske farge, og være robuste mot stemningsbølger og politiske kastevinder. Slike domstoler bidrar til samfunnsmessig stabilitet, og utgjør en garanti for borgernes rettssikkerhet.

Når vi diskuterer rettsstatlige problemstillinger, står vanligvis domstolene i sentrum. Men selv om uavhengige domstoler er en nødvendig forutsetning, er det ikke en tilstrekkelig forutsetning for en velfungerende rettsstat. Det er behov også for andre institusjoner som – både reelt og formelt – er uavhengige av den utøvende makt. Viktigst her er, etter mitt syn, påtalemyndigheten, advokatene og mediene, men det er også grunn til å nevne betydningen av et aktivt og bevisst sivilsamfunn.

Avtroppende riksadvokat Tor-Aksel Busch har lenge påpekt at

påtalemyndigheten bør få en formell uavhengighet fra politisk styring. Han har understreket at han ikke har opplevd noe utilbørlig forsøk på påvirkning fra regjeringens side i enkeltsaker, men ønsker prinsippet lovfestet for å sikre denne delen av rettsstaten for fremtiden.

Derfor er det svært gledelig og fortjent at riksadvokat Busch, rett før sin avgang, fikk oppleve at regjeringen foreslo nettopp en formalisering av påtalemyndighetens uavhengighet, gjennom endring av straffeprosessloven.

Så er spørsmålet om vi i Norge vil styrke det konstitusjonelle vernet for rettsstatens sentrale institusjoner – i første omgang domstolene, i neste omgang påtalemyndigheten. Tar vi sjansen på at vår sterke rettskultur og våre stabile samfunnsforhold vil vedvare, slik at vi også i fremtiden vil kunne leve godt med et konstitusjonelt rammeverk som på flere punkter ikke er i samsvar med anerkjente internasjonale anbefalinger?

Den ballen ligger nå hos Domstolkommisjonen.

Hanne Eie Sudland,
seniorrådgiver

Rachna Rohatgi Khan,
advokat

Lønnsopplysninger – hva kan man få innsyn i?

Høsten er tid for lønnsforhandlinger i mange virksomheter. Ett spørsmål som dukker opp i den forbindelse er muligheten for innsyn i lønnsopplysninger. Vi vil her gjør vi rede for reglene som gjelder for innsyn og offentliggjøring av lønn.

Innsyn i lønnsopplysninger

Privat sektor

Lønnsopplysninger er personopplysninger. Det er i utgangspunktet kun arbeidsgiveren og arbeidstakeren som har rett til innsyn i disse opplysningene, med mindre arbeidstakeren gir samtykke til det. Det er personopplysningsloven og GDPR (EUs personvernforordning) som regulerer dette. Arbeidsgivere har imidlertid plikt til å gi lønnsinformasjon i tilfeller der det kan være snakk om diskriminering. Hvis en arbeidstaker har mistanke om diskriminering ved lønnsfastsettelse, må arbeidsgiveren opplyse om lønnsnivå og kriteriene for fastsettelse av lønn for den eller de som arbeidstakeren sammenligner seg med. Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 32. Den som mottar disse opplysningene har taushetsplikt.

Tillitsvalgte har innsyn i lønnsopplysninger dersom det følger av tariffavtale.

Offentlig sektor

I offentlig sektor er hovedregelen at alle dokumenter er offentlige og enhver kan kreve innsyn i saksdokumenter, journaler og andre lignende registre, jf. offentleglova § 3. Det betyr at lønnsopplysningene til ansatte i staten, fylkeskommunene og kommunene skal være tilgjengelig for den som ber om innsyn.

Det finnes imidlertid unntak fra plikten til å gi innsyn. Det kan være hvis det er arbeidskrevende å klargjøre lønnsoppgavene for inn-

syn, jf. offentleglova § 25 fjerde ledd. Det kan da gjøres unntak fra innsyn i skriftlig oppgave over utregnet lønn eller lignende godtgjørelse, utregningsgrunnlag for feriepenger og trekk som blir gjort i forbindelse med utbetalingen (som for eksempel bidragstrekk). Hvis dette er tilfelle, må arbeidsgiveren likevel gi opplysninger om bruttoutbetalinger. I tillegg er det opplysninger i en lønnsoppgave som kan unntas fordi de er underlagt taushetsplikt, som for eksempel fødsels- og personnummer.

I statlige virksomheter har de tillitsvalgte rett til innsyn i visse personopplysninger og lønnsopplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av lokale forhandlinger. Ifølge særavtalen om lønns- og personalregistre § 7 har de krav på å få opplysninger som gjelder egne medlemmer, og de kan også få opplysninger om andre enn egne medlemmer. For Akademikernes tillitsvalgte er det hensiktsmessig å ha innsyn i opplysningene om alle Akademikermedlemmer for å kunne ivareta medlemmene på best mulig måte i forhandlingene. Hovedtariffavtalen i staten pkt. 2.6.3 gir veiledning på hvilke opplysninger som er sentrale.

I KS-området har de tillitsvalgte rett til innsyn i lønnsopplysninger som er relevante for forhandlingene, jf. Hovedtariffavtalen i KS vedlegg 3.

Offentliggjøring av protokoll etter lønnsforhandlinger i offentlig sektor

I forbindelse med at det settes opp protokoller etter lønnsforhandlinger, må man passe på at opplysninger om fagforeningstilhørighet og andre taushetsbelagte opplysninger ikke framkommer av dokumentet. Fagforeningstilhørighet er en særlig kategori av personopplysninger (gjørne kalt *sensitiv* personopplysning) etter personopplysningsloven og GDPR artikkel 9.

I statlig sektor forhandles lønn etter to forskjellige hovedtariffavtaler, en for Akademiker-

nes medlemmer og en for de øvrige medarbeiderne. Det fører til at det skrives to protokoller. Fristen for gjennomføring av forhandlinger er 31. oktober i begge avtalene. Medlemmer av en Akademikerforening identifiseres som medlem av en fagforening i den ene protokollen. Arbeidsgiverne må derfor sette opp protokollene slik at oversikten over de som har fått lønns- eller stillingskodeendring fremkommer som et vedlegg. For å unngå at medlemskap i en fagforening identifiseres, bør vedleggene til begge protokollene slås sammen til ett, felles dokument. Dette gjøres enkelt ved at vedleggene er Excel-dokumenter hvor informasjonen kan flettes inn i hverandre.

Tilgjengeliggjøring

Ettersom lønnsopplysninger skal være offentlige, er det vanlig praksis at protokollene og vedleggene gjøres tilgjengelige. Virksomhetens ansatte kan kontakte HR-avdelingen, lederne og tillitsvalgte å be om innsyn. Det er imidlertid ikke vanlig praksis å sende det ut på e-post, da det fort vil kunne føre til tilgjengeliggjøring via elektroniske kanaler. Ifølge forskrift til offentliglova § 7 skal ikke opplysninger om lønn og godtgjørelse til fysiske personer gjøres elektronisk tilgjengelig.

Har du spørsmål om innsyn i lønnsopplysninger, kan du ta kontakt med arbeidslivsavdelingen i sekretariatet.

Råd og bistand fra Juristforbundet

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25

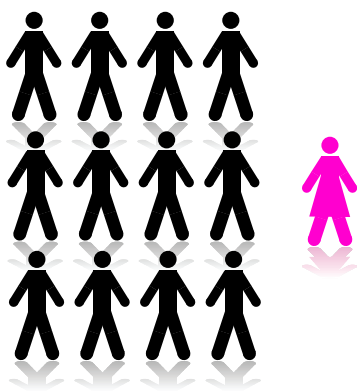
E-post: advokat@juristforbundet.no

Likestilling og forbud mot diskriminering i arbeidslivet

Juristforbundet opplever fra tid til annen at medlemmer tar kontakt fordi de mener å ha blitt diskriminert som søker til en stilling, ved ansettelse eller på arbeidsplassen. Det må i slike tilfeller foretas en vurdering av om forskjellsbehandlingen er ulovlig.

Forbud mot diskriminering

Diskriminering er usaklig forskjellsbehandling knyttet til ett eller flere diskrimineringsgrunnlag. Hvis en arbeidstaker opplever å ha blitt forskjellsbehandlet, må det vurderes om vedkommende har blitt ulovlig diskriminert, med bakgrunn i diskrimine-

ringsgrunnlagene nevnt i likestillings- og diskrimineringsloven og/eller arbeidsmiljøloven kapittel 13. Det stilles således krav om årsakssammenheng mellom diskrimineringsgrunnlaget og den dårlige behandlingen.

Av likestillings- og diskrimineringsloven § 6 følger det et forbud mot diskriminering på bakgrunn av

kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og kombinasjoner av disse grunnlagene.

Etter arbeidsmiljøloven kapittel 13 er det regulert et forbud mot diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i fagforeninger (arbeidstakerorganisasjon) og politiske organisasjoner samt alder.

Både direkte og indirekte diskriminering er forbudt. Med direkte diskriminering menes at en person behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, på grunn av et eller flere diskrimineringsgrunnlag jf. likestillings- og diskrimineringsloven §§ 6 og 7. F.eks. vil det kunne være ►

direkte diskriminering hvis arbeidsgiver velger ut søkere til intervju på grunnlag av alder eller politisk syn. Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlatelse som vil stille personer dårligere enn andre, på grunn av et eller flere diskrimineringsgrunnlag jf. likestillings- og diskrimineringsloven §§ 6 og 8. Manglende tilrettelegging for personer i rullestol på arbeidsplassen vil f.eks. kunne være indirekte diskriminering.

Diskriminering i arbeidslivet

Diskrimineringsvernet i arbeidslivet omfatter alle sider ved arbeidsforholdet, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 29 og arbeidsmiljøloven § 13-2. Vernet gjelder derfor blant annet utlysning av stilling, ansettelse, omplassering, forfremmelse, opplæring, kompetanseutvikling, lønns- og arbeidsvilkår og opphør av arbeidsforholdet.

Forbudet mot diskriminering gjelder alle ansatte, herunder deltidsansatte og midlertidig ansatte. Videre gjelder forbudet også for arbeidsgivers valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere.

I henhold til likestillings- og diskrimineringsloven § 30 og arbeidsmiljøloven § 13-4 er det forbudt å innhente opplysninger om graviditet, adopsjon og planer om å få barn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk om søkere i ansettelsesprosesser. Forbud mot innhenting av visse opplysninger gjelder både opplysninger som innhentes fra søkere direkte og på annen måte, f.eks. gjennom søk på internett. Det er kun innhenting av opplysningene som er forbudt. Opplysninger som arbeidstaker selv gir kan være tema under et intervju.

Unntak fra forbudet mot diskriminering
Forskjellsbehandling kan være lovlig selv om den har sammenheng med et diskrimineringsgrunnlag. For at forskjellsbehandling skal være tillatt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 9 og arbeidsmiljøloven § 13-3 må forskjellsbehandlingen ha et saklig formål, være nødvendig for å nå formålet og ikke være uforholdsmessig inngripende overfor den som forskjellsbehandles.

I arbeidslivet vil forskjellsbehandling kunne være lovlig dersom den er nødvendig for utøvelsen av arbeidet eller yrket.

Om arbeidsgiver har et saklig formål, må vurderes objektivt. F.eks. vil det være saklig å kreve at den som ansettes som norsklærer har meget gode norskkunnskaper. Slike krav må angis i stillingsutlysningen.

Lovlig forskjellsbehandling på grunn av graviditet, fødsel, amming og permisjon ved fødsel eller adopsjon er tillatt der forskjellsbehandlingen er nødvendig for å beskytte kvinnen, fosteret eller barnet i forbindelse med graviditet, fødsel eller amming, eller der det foreligger andre åpenbare grunner, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 10. Det innebærer at forskjellsbehandling i disse periodene er tillatt dersom forskjellsbehandlingen er saklig, nødvendig og forholdsmessig, med mindre det er tale om oppsigelse eller avslag på ansettelse eller forlengelse av stilling.

Positiv særbehandling innebærer at det kan iverksettes aktive tiltak som har til formål å fremme likestilling for bestemte grupper i samfunnet, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 10 og arbeidsmiljøloven § 13-6. Ved ansettelser i staten vil det f.eks. være lovlig å ansette en person med nedsett funksjonsevne selv om vedkommende ikke er den best kvalifiserte.

Vedkommende må imidlertid være tilnærmet like godt kvalifisert som den best kvalifiserte søkeren. jf. forskrift til lov om statens ansatte § 6.

Opplysningsplikt og bevisbyrde

Arbeidsgiver har opplysningsplikt hvor en arbeidssøker mener seg forbigått, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 31 og arbeidsmiljøloven § 13-7. Arbeidstakere som har mistanke om at de blir diskriminert med hensyn til lønn, har rett til å få vite lønnen og kriteriene for fastsettelsen til navngitte kolleger av arbeidsgiver jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 31.

Det er arbeidsgiver som har bevisbyrden og må sannsynliggjøre at det ikke har funnet sted diskriminering, hvis arbeidstaker eller arbeidssøker fremlegger opplysninger som gir grunn til å tro at det har funnet sted ulovlig diskriminering.

Virksomheter av brudd på diskrimineringsforbudet

Den som er blitt ulovlig diskriminert kan ha krav på oppreisning og/eller erstatning uavhengig av om arbeidsgiveren kan bebreides for diskrimineringen, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 38 og arbeidsmiljøloven § 13-9.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) gir råd og veiledning og Diskrimineringsnemnda kan avgjøre enkeltsaker som gjelder diskriminering og trakassering. Vi i Juristforbundet anbefaler deg å ta kontakt med advokatkontoret dersom du har spørsmål knyttet til likestilling og/eller diskriminering i arbeidsforholdet.

Juristforbundet kartlegger jurister og kontorlandskap

– Å sitte i landskap vil være svært krevende for mange jurister

Nå går første runde ut i undersøkelse om jurister og nye kontorløsninger.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

Åpent landskap, clean desk, free seating, aktivitetsbasert kontorløsning – Juristforbundet opplever mange henvendelser om omstilling til nye kontorløsninger.

Temaet er aktuelt på flere store juristarbeidsplasser; som ved fylkesmannsembetene, i NAV, i politiet eller i forbindelse med det nye regjeringskvartalet.

Tidligere i høst varslet Juristforbundet at man skulle kartlegge medlemmenes arbeidsmønster for å kunne gi bedre kvalifisert hjelp og rådgivning i slike prosesser.

Nå skal kartleggingen i gang, med politijurister som en pilot. For politijurister er undersøkelsen sendt ut midt i oktober. Den utføres av Juristforbundet i samarbeid med selskapet Company Pulse.

«Arbeidsplasskonsept»

Marianne Børseth, 1. nestleder i Politijuristene, forteller at det pågår et arbeid i politiet angående «nytt arbeidsplasskonsept». Arealbruken skal ned og det skjer en sentralisering og flytting i forbindelse med politireformen.

Prosjektet skal munne ut i anbefalinger fra Politidirektoratet til politidistriktene og det er etablert en styringsgruppe med representanter fra arbeidstakersiden, arbeidsgiver og innleide fagpersoner. Børseth sitter i styringsgruppen som representant for juristene.

Marianne Børseth

Hun er opptatt av at man må kartlegge juristenes arbeidsmønster og er spent på undersøkelsen som nå sendes ut på mail til medlemmene av Politijuristene.

– Vi ønsker å få et bilde av hvordan arbeidsprosessene er der ute. På den måten skal vi få en objektiv beskrivelse av arbeidshverdagen.

– Det virker som om man tror det er åpne kontorlandskap som skal løse de arbeidsmessige utfordringene om dagen. Vi i Politijuristene er ikke imot landskap som sådan, men man må ta innover seg at dette ikke passer for alle typer arbeidsoppgaver. Her må arbeidsgivere være villig til å differensiere og erkjenne at det fortsatt vil være behov for enekontorer.

– Alle har ikke samme behov og oppgaver i arbeidshverdagen. Å sitte i landskap vil være svært krevende for mange jurister, sier Børseth.

Lokale tillitsvalgte

Hun forteller at alle politidistriktene ser på arealutfordringene nå og at flere prosesser allerede er i gang lokalt.

– Blir de lokale tillitsvalgte trukket godt nok inn i dette?

– Vi får tilbakemeldinger på at det er litt ulikt. Ofte skjer det for sent og for tilfeldig.

– Politijurister arbeider med prosedyre og enkeltsaksbehandling. Dette er arbeid som krever ro og konsentrasjon. Håndtering av taushetsbelagt informasjon er et annet moment. Det skal bli spennende å se hvordan juristene beskriver arbeidsprosessene. Resultatet av undersøkelsen vil vise hvordan de kan arbeide mest mulig effektivt uten for mange unødvendige avbrytelser, sier Børseth.

Ut til alle jurister

Politijurister er pilot, men undersøkelsen skal etterhvert sendes ut til alle yrkesaktive medlemmer i forbundet.

Juristforbundets generalsekretær Magne Skram Hegerberg mener det er behov for mer kunnskap om juristenes arbeidsmønster og hva som er egnet arbeidsplasskonsept.

– Vi vil kunne si noe mer kvalifisert på jusprofiler og hva som er viktig for jurister. Jurister er neppe en homogen gruppe, og antagelig vil vi finne ulike kategorier, sier Hegerberg.

– Fravær av støy

– Vi er ikke imot åpne landskap eller aktivitetsbaserte kontorer. Vi er for de beste løsningene. Men hvilke landskap egner seg best til hvilket arbeid?, spør Hegerberg og viser til at forskning viser at kontorlandskap ser ut til å fungere dårlig for arbeid som krever konsentrasjon og få forstyrrelser.

Marianne Børseth er enig.

– Fravær av støy og avbrytelser blir av mange jurister sett på som et gode og noe som effektiviserer arbeidet, sier hun.

Ulovlig isolasjon

Sivilombudsmannen kom i sommer med en særskilt melding til Stortinget om isolasjon og mangel på menneskelig kontakt i norske fengsler. Det fremgår av den særskilte meldingen at dagmålinger fra KDI tyder på at isolasjon som skyldes økonomiske eller praktiske utfordringer hos Kriminalomsorgen, og altså ikke forhold som skyldes den innsatte selv, er den mest utbredte formen for isolasjon. I mange tilfeller fattes det ikke vedtak om utelukkelse fra felleskap, og det er dette som omtales som de facto isolasjon.

Jussbuss er jevnlig i kontakt med innsatte som forteller om innlåsningsopp til 23 timer i døgnet. Dette er problematisk av flere grunner. For det første er det i dag bred enighet om at isolasjon kan være svært skadelig for den innsatte. For det andre er denne formen for isolasjon problematisk da det rokker ved innsattes rettssikkerhet. Uten vedtak og dermed uten klagemulighet har den innsatte ingen vei ut av isolasjonen.

Den siste tiden har spørsmålet om lovligheten rundt de facto isolasjon vært oppe for domstolene. Domstolene har i flere nyere saker kommet frem til at Kriminalomsorgen i konkrete tilfeller ikke har hatt hjemmel for isolasjonsbruken og at inngrepene ikke har fulgt et legitimt formål. Inngrepene har ikke vært forholdsmessige og har dermed vært i strid med våre menneskerettslige forpliktelser.

I TSOFT-2018-164558 satt domfelte isolert i ti dager i Bergen fengsel med begrensede muligheter for felleskap og luftig uten at det var fattet vedtak om isolasjon. Kriminalomsor-

Frida Ose Marthinussen

gen ved Bergen fengsel hadde i saken blant annet begrunnet utelukkelsen med at det var «enormt ressurskrevende» å fatte vedtak på alle som ikke hadde tilgang på felleskap daglig. Tingretten stilte seg kritiske til begrunnelsen og kom til at den domfeltes rettigheter etter EMK art. 8 var krenket. Krenkelsen av EMK art. 8 og bruken av isolasjon under soning medførte en straffereduksjon på én måned.

I en annen sak ble en varetektsfengslet mann løslatt til tross for høy gentakelsesfare. Lagmannsretten fant at isolasjonen den innsatte var utsatt for var en så alvorlig krenkelse av EMK art. 5, EMK art. 8 og Grl. § 94 at fortsatt fengsling måtte anses som uforholdsmessig. I dommen blir isolasjonen mannen ble utsatt for omtalt som «ulovlig isolasjon».

Dommene viser at innsatte i konkrete tilfeller blir utsatt for menneskerettsbrudd i norske fengsler. At dette hos domstolene resulterer i straffereduksjon og løslatelse antyder at domstolene ser alvorlig på problemstillingen og er kritiske til bruken av de facto isolasjon.

Staten skal etter Grunnloven og menneskerettsloven sikre at borgerens menneskerettigheter blir ivaretatt. Innsatte i norske fengsler har samme menneskerettighetsvern som andre borgere, med unntak av at de er frihetsberøvet. Hvor mange tilfeller av «ulovlig isolasjon» skal til før dette tas på alvor? Ikke alle innsatte har mulighet til å få sine saker opp for domstolene og det er derfor nødvendig at det etableres en praksis der det fattes vedtak om all utelukkelse fra felleskap. Dette vil bidra til at innsatte i større grad får sine rettigheter ivaretatt på et tidligere tidspunkt. Å isolere innsatte på bakgrunn av økonomiske eller praktiske utfordringer er en kortsiktig løsning. Isolasjon er ingen form for rehabilitering og når isolasjon frembringer skader på innsatte vil det i et langsiktig perspektiv medføre større kostnader for staten.

Spørsmålet om de facto isolasjon er i disse dager oppe for Høyesterett. Dersom Høyesterett kommer frem til at isolasjonen i den konkrete saken er i strid med våre menneskerettslige forpliktelser, håper vi avgjørelsen kan bidra til å få slutt på bruken av de facto isolasjon og at isolasjonsbruken generelt reduseres.

Frida Ose Marthinussen, Jussbuss

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsyttringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristen oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristen tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@juristen.no

Juristmøte

Over 100 på juslunsj i Tromsø

■ Av Åshild Marita Håvelsrud

Stor interesse for lunsjforedrag med sivilombudsmann Aage Thor Falkanger i Tromsø.

125 interesserte deltakere møtte opp for å høre sivilombudsmann Aage Thor Falkangers foredrag om «God forvaltningsskikk» 8. oktober.

Vanligvis er det et sted mellom 20 og 60 deltakere på juslunsjene. Den store interessen for oktoberlunsjen gjorde at arrangøren måtte finne nye lokaler for arrangementet.

Og det var kanskje ikke rart: I etterkant av lunsjen omtales foredraget som både interessant og engasjerende.

Det er Advokatforeningen Troms krets, Juristforbundet og Det juridiske fakultet ved UiT Norges arktiske universitet som arrangerer lunsjen. Bakgrunnen for oppstarten av juslunsjen var et ønske om å skape et samlingssted og felles aktivitet for juristene i Tromsø. Lunsjene er tenkt som et tilbud som skal nå bredt ut til mange.

Selve arrangementet varer en times tid, der 50 minutter er foredrag. Det er mulig for deltakerne å kjøpe rundstykker som de kan spise under foredraget. For å få en mer sosial ramme rundt foredraget, er deltakerne vanligvis plassert rundt småbord.

125 interesserte møtte opp for å høre sivilombudsmann Aage Thor Falkangers foredrag om «God forvaltningsskikk» (Foto: Kristian Høines Mathisen)

Juslunsjen er et tilbud de tre arrangørene har gjennomført jevnlig siden september 2017, og planen er å gjennomføre tre lunsjer på høsten og tre til fire lunsjer på vårcparten der folk inviteres til å delta.

I år har temaene så langt vært:

- Oppsigelse i arbeidsforhold
- Hva danner gjeldende rett?
- Menneskehandel
- Ny hvitvaskingslov
- God forvaltningsskikk

Rapport

Hva er årsaker til forskjellene i kommunenes byggesaksgebyr?

■ Av Jan Bergan, rettshjelper og tidligere leder av byggesak i Larvik kommune

Mange kommuner famler ved den årlige fastsetting av byggesaksgebyrene. Disse kommunene behøver definitivt ikke ta skylden for dette alene. Den kan vanskelig leses på annen måte, rapporten som foreligger nå.

Det var KS, tidligere Kommunenes Sentralforbund, som ønsket mer kunnskap om årsakene til forskjeller i kommunale plan- og byggesaksgebyr. Og at forbedringspunkter ble identifisert.

Oppdraget gikk til Oslo Economics som fikk bistand av Fredrik Holth, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og Nikolai K. Winge, Universitetet i Oslo.

En viktig årsak til forskjellene er ifølge rapporten at gjeldende rett er upresis og at bestemmelsene gir kommunene utstrakt rom for å utøve skjønn. Kommunene tar dessuten politiske og strategiske hensyn ved bevisst å subsidiere enkelte gebyrer.

Det er plan- og bygningsloven § 33-1 som åpner for at kommunen innen rammen av selvkost kan ta gebyr for behandling av søknad om tillatelse mv. Men ordlyden er unødvendig uklar og kommunene gis i dag liten veiledning i hvordan bestemmelsen skal praktiseres.

Det er grunn til å tilstrebe en mer ensartet praksis på tvers av kommuner, skriver Jan Bergan.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets rundskriv om selvkostberegning er ment for alle tjenesteområdene og treffer ikke godt nok det særlige behovet kommunene har som bygningsmyndighet. Konsekvensen blir usikkerhet i kommunen om hvilke kostnader som kan inngå i selvkostberegningen.

Det er i tillegg liten styring av hvordan beregningsgrunnlaget skal benyttes i utforming av gebyrregulativer. Videre få krav om dokumentasjon overfor innbyggerne. Dertil er det svakheter i systemet for kontroll med kommunenes gebyrfastsettelse, slik at eventuelle feil i liten grad fanges opp, heter det i rapporten.

Praksis blir dermed lett ulik både for å beregne selvkost og utforme gebyrregulativet.

Jeg oppfatter rapporten likevel slik at majoriteten av kommunene praktiserer en mer nøktern tilnærming til hvilke satser som skal gjelde.

Oslo Economics presenterer flere tiltak som kan bidra til en mer ensartet praksis mellom kommunene:

- *Generell klargjøring av det rettslige hjemmelsgrunnlaget for beregning av plan- og byggesaksgebyrer. Herunder om det er behov for en sentral forskrift.*
- *Utarbeidelse av en nasjonal standard med felles mal for hvordan selvkostregulativer kan utformes.*
- *Kommunenes gebyrregulativer må utformes på en mer enhetlig måte, for å unngå unødig kompleksitet for tiltakshaverne.*
- *Kommunen bør i større grad enn i dag formalisere rutiner for timeregistrering, særlig tidsbruken innenfor de ulike gebyrklassene, men også på enkeltsaker. Utrederne mener det kan være hensiktsmessig at selvkost knyttes spesifikt til den konkrete søknadstypen og ikke for hele tjenesteområdet.*

Ordningen med at fylkesmannen måtte godkjenne kommunenes gebyrregulativ på denne sektoren opphørte i 1995. Som et av flere mulige tiltak mener Oslo Economics at en gjeninnføring bør vurderes.

For et flertall av kommunene viser en studie at gebyrene varierer relativt lite. For 56 % av kommunene ligger gebyret for enebolig i 2017 på mellom 5 000 kroner og 15 000 kroner.

Men mellom laveste og høyeste gebyr er konstatert en stor spredning i satsene.

– Våre analyser gir ingen grunn til å tro at kommuner systematisk har gebyrer som gjør at deres kostnadsdekning går utover den tillatte rammen av selvkost. Men det utelukkes heller ikke at enkelte kommuner kan ha ulovlig høye gebyr. Samtidig kan det diskuteres om enkelte gebyrsatser er urimelige, selv om de er lovlige, heter det i rapporten.

Direktør for interessepolitikk i KS, Helge Eide, uttalte til bladet Kommunal Rapport i sommer at rapporten med all tydelighet demonstrerer hvor komplekst det er å beregne gebyr i plan- og byggesaker.

Han tar til orde for å gjøre gebyrregulativene mer transparent og forståelige. Det vil også gi et bedre sammenligningsgrunnlag kommunene imellom. Han understreker samtidig at KS er opptatt av å bevare det politiske handlingsrommet i Kommune-Norge.

Så langt rapporten. Jeg er enig i at tiltak er nødvendig. Store variasjoner kan oppleves urettferdig for de som rammes av høye gebyrer. Det er derfor grunn til å tilstrebe en mer ensartet praksis på tvers av kommuner. Om tiltakshaver opplever det ilagte gebyret som uforståelig kan det rokke ved gebyrets legitimitet.

For et større næringsbygg er gebyret 300 000 kroner i en kommune, mot halvparten eller lavere i en annen. Generelt spriker de mye og i litt for mange retninger disse gebyrene. Er noen urimelige? Enn ulovlige?

Et kjøpt søk på nettsiden til et utvalg kommuner viser at prisappen på å utfordrige midlertidig brukstillatelse for store nybygg kan være inntil 50 000 kroner. Mens andre isteden velger å dekke inn denne kostnaden i

det ordinære søknadsgebyret. Gebyr ved avslag kan variere mellom fullt gebyr, halvt gebyr eller et grunngebyr.

Også for forhåndskonferansen forekommer gebyr. Departementet har tidligere uttalt seg noe kritisk til denne gebyrtypen. Begrunnelsen er at forhåndskonferansen kan være ressursbesparende for begge parter, og at det vil være uheldig hvis gebyret hindrer tiltakshavere fra å benytte denne muligheten.

Generelt spriker de mye og i litt for mange retninger disse gebyrene

Når en tillatelse er betinget av dispensasjon fra formålet i arealplanen må søknaden ofte sendes på høring til regionale myndigheter. Kommunens gebyr for behandling av spørsmålet om dispensasjon, som kommer i tillegg til det ordinære gebyret, kan da variere fra for eksempel 5 000 kroner til 20 000 eller mer, og er i utgangspunktet uavhengig av tiltakets størrelse.

En avis i Vestfold omtalte i august i år behandlingen av en søknad om erstatningsbrygge. En gammel brygge med

1 meter bredde og 3 meter lengde var søkt revet og erstattet med en ny med tilnærmet samme mål. Ifølge søknaden skulle ny brygge isteden ligge parallelt med landsiden.

Kommunen mente tiltaket blir en forbedring så vel for trafikken i sundet som for søker og ga tillatelse. Tiltakshaver anslo materialkostnaden til mindre enn 10 000 kroner. Han mente jobben er enkel og ville ifølge avisen gjøre den selv. Kommunens behandlingsgebyr ble 33 870 kroner.

Grunnbeløpet for søknadspliktige tiltak er kr 3 940, to dispensasjoner 12 600 kroner, innhenting av høringsuttalelse 7 880 kroner og endelig 9 450 kroner som er standardgebyret i vedkommende kommune for behandling av søknad om endring av brygge.

For det byggende Norge er det mange kvalitetskrav som skal ivaretas. Det er derfor grunnleggende viktig at kommunene har høyt kvalifisert personell på sektoren. Men at gebyrfastsetting ikke er helt enkelt har lenge vært kjent.

Det er flere år siden kommunerevisorer bemerket det samme. Den ferske rapporten om gebyrer er utvilsomt den mest grundige hittil. Og den inneholder konkrete forslag til tiltak. Noen har en oppfordring om å ta rapportens konklusjoner videre. Av hensyn til kommunene selv og ikke minst av hensyn til brukerne av tjenestene.

Konkurranse i Tokyo

Forhandlinger er en viktig del av mange juristers hverdag, men det er lite fokus på det under studiet

■ Av Hanna Sagen og Amalie Horne

UiT-studentene Hanna Sagen og Amalie Horne representerer Norge i den Internasjonale Forhandlingskonkurransen for jusstudenter i Tokyo.

Det hele startet med at vi bodde i samme kollektiv og utfordret hverandre med å argumentere for et juridisk standpunkt og diskutere pensum og dommer for å få frem ulike sider av samme sak. Vi innså etterhvert at vi begge var litt for glad i å diskutere og argumentere, og det ble etter en stund uttalt fra en venn av oss «så glad som dere er i å diskutere og argumentere, burde dere melde dere på forhandlingskonkurransen». Vi fleipet først litt med dette, og endte opp med å melde oss på studentorganisasjonen ELSAs forhandlingskonkurranse ved universitetet i Tromsø.

Etter å ha gått av med seieren i den regionale forhandlingskonkurransen fikk vi sjansen til å representere Tromsø ved den nasjonale finalen i Oslo. Her møtte vi vinnerlagene fra de regionale konkurransene i Oslo og Bergen. I Oslo møtte vi tøff motstand fra svært dyktige lag, men endte til slutt opp med seier i den nasjonale finalen. Vi fikk dermed sjansen til å representere Norge i «The

International Negotiation Competition (INC)».

I den internasjonale forhandlingskonkurransen i juni møtes jusstudenter fra hele verden for å konkurrere i forhandlingsteknikk. Gjennomføringen skjer ved at lagene får utdelt fiktive saker, og møtes for å fremforhandle den beste avtalen for sin klient. De blir tildelt et dokument med felles informasjon, og et med konfidensiell informasjon tilhørende sin part.

Dermed vil det i løpet av konkurransen kunne komme frem opplysning

ger som er uventede, noe som vil utfordre deltakernes evne til å tenke raskt i en forhandlingssituasjon.

Lagene får så en poengscore basert på hvilket resultat de klarer å fremforhandle, og hvor god forhandlingsteknikk de har under forhandlingene.

Vi var så heldige at Juristforbundet både sponset reise og opphold under konkurransen, og sendte med oss vår dyktige coach Michael Rummelhof. Under forberedelsene fikk vi også svært god hjelp fra Roar Wægger ved Wægger Negotiation Institute, som ga oss veiledning særlig rettet mot utfordringer en møter i internasjonale forhandlinger.

Det var i konkurransen representanter fra 28 ulike land. I forhandlingsrundene møtte vi blant annet lag fra Qatar, Singapore, Polen, Sveit og Singapore. Under konkurransen ble det arrangert en rekke sosiale arrangementer, og vi fikk dermed sjansen til å bli kjent med alle deltakerne i konkurransen. Møtet med andre deltakere og

dommere som hadde forskjellig kulturell bakgrunn og ulike tilnærminger til forhandlingene var svært interessant. Det handlet ikke bare om å forberede seg på hva vår klient ønsket å oppnå, men og hvordan vi som forhandlere skulle gå frem i møte med motpart som hadde helt annen kulturell bakgrunn enn oss. I dette møtet ble det veldig viktig å fokusere på det vi hadde til felles, kontra det som skilte oss fra hverandre – vi var ikke så forskjellige som vi først hadde sett for oss.

I den internasjonale forhandlingskonkurransen er det kun topp ti som får plassering. Vi hadde en ambisjon om å være med blant topp ti, noe vi dessverre ikke fikk til. Likevel er vi fornøyde med våre prestasjoner, og sitter igjen med verdifulle erfaringer både fra selve forhandlingene og konkurransen i sin helhet. Vi har lært utrolig mye, og tror vi vil dra stor nytte av erfaringene våre i fremtiden. Selv om forhandlinger er en viktig del av mange juristers hverdag er det gjennom jusstudiet lite fokus på forhandlinger. Det var dessuten svært lærerikt å møte dommere og deltakere fra hele verden, og dermed få en smak på hvordan det er å delta i internasjonale forhandlinger.

Deltakelse i INC er noe vi kommer til å huske til den dag vi blir gammel og grå. Konkurransen var veldig preget av å være en arena der vi kunne møte studenter og jurister fra andre land og knytte kontakter, samt øke den kulturelle forståelse underveis i oppholdet. Det sosiale er kanskje noe av det vi blir å huske best. Vi skapte nye relasjoner og tilbrakte mye tid også etter konkurransen med de andre deltakerne, som alle var utrolig trivelige.

UTE ETTER JURIDISK KOMPETANSE?

Da skal du prøve juristforbundets jobbmarked

Annonse i papirutgaven inkluderer alltid digital eksponering!

PAPIRUTGAVEN

- 7 utgaver pr. år
- Adressert distribusjon med Posten Norge AS

DIGITALT

- www.juristforbundet.no
- www.juristen.no
- Regelmessig nyhetsbrev (21 000 medlemmer)

Gjennom vårt jobbmarked treffer du advokater og jurister i off og priv sektor. F eks dommere, kommunale jurister/advokater, jurister i Skatteetaten, NAV, Fylkeskommune, samt universitets- og høyskolejurister

Over 21 000 medlemmer

JURIST
FORBUNDET

GRATIS

Deltakelse og opphold
i enkeltrom er gratis.
Reiseutgifter dekkes
etter billigste
reisemåte.

Ny som tillitsvalgt

Kurs for tillitsvalgte

Målgruppe: **Tillitsvalgte i statlig sektor**
Fra: **Torsdag 13. februar 2020 kl. 10.30**
Til: **Fredag 14. februar 2020 kl. 14.00**
Sted: **Clarion Collection Hotel Gabelshus, Oslo**
Kursnummer: **2020678**
Påmeldingsfrist: **19. desember 2019**

Dette kurset er obligatorisk for alle tillitsvalgte i staten. Kurset skal i utgangspunktet gjennomføres før man kan delta på de andre kursene.

Kurset har som mål å gjøre deg tryggere i rollen som tillitsvalgt. Tillitsvalgte som er trygge i rolleforståelsen er bedre til å oppdage og gripe fatt i ulike problemstillinger som berører medlemmene. Det gjør deg også bedre egnet til å delta aktivt i gode prosesser. Dette krever kjennskap

til avtaleverk, organisasjonsforståelse og Juristforbundets politikk, samt bevissthet på egen rolle og relasjoner overfor øvrige parter i arbeidslivet.

Kurset vil gi deg en introduksjon til hovedavtalen og hovedtariffavtalen, sentrale avtaler for våre medlemmer i staten, samt for deg som deres tillitsvalgt. Vi gjennomgår avtalenes formål og intensjon, former for medbestemmelse, virkeområde, klargjør partsforholdet og partenes rettigheter og plikter, sentrale og lokale forhandlingsordninger, i tillegg til å gi en gjennomgang av lønnssystemet. Kurset gir deg også kjennskap til Juristforbundet, Akademikernes organisasjonsoppbygging og politikk.

Målsettingen med kurset er å bidra til at du som tillitsvalgt opplever deg trygg i rollen, kjenner det grunnleggende regelverket, hvilke virkemiddel du har tilgjengelig og hvilke arenaer du arbeider på.

Påmelding: www.juristforbundet.no/tillitsvalgt Spørsmål: kursdeltager@juristforbundet.no | 915 55 268

Eventuelt forfall må meldes snarest mulig og senest to uker før kursstart. I motsatt fall vil det påløpe et gebyr på kr 500,-. Dette gjelder ikke ved sykdom.

Nytt om navn

Ansettelses og utnevnelser

Alexander Frostad, advokat, Implenia Norge AS

Alexandra Désirée Bjørne-Larsen, dommerfullmektig, Drammen tingrett

Andreas Foxen Haldorsen, jurist byggesak, Vågan Kommune

Ann-Britt Rognes, senioradvokat, Advokatfirmaet Schjødt AS, Oslo

Ann-Cathrin Øien, seniorskattejurist, Skatteetaten Innsats Oslo

Anne Cathrine Bøye Bjerkvoll, seniorrådgiver, NAV Arbeids- og velferdsdirektoratet

Anne Line Grøstad, politiadvokat, Oslo politidistrikt – Felles enhet for etterretning og etterforskning

Anne Liv Lidtveit, advokatfullmektig, Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS, Kristiansand

Anne-Stine Svanøe-Hafstad Kvien, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Elden DA

Are Nygård Bergh, politiadvokat, Vest politidistrikt – Bergen

Berit Landmark, seniorrådgiver, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Oslo

Birgitte Magnus Weyde, Krigsadvokatfullmektig, Generaladvokatembetet/Krigsadvokatene for Sør-Norge

Camilla Njå, advokatfullmektig, Helse Sør-Øst – Oslo Universitetssykehus HF

Caroline Monstad Høgsnes, seniorrådgiver, Helseidrettsdirektoratet – Oslo

Caroline Wold Knudsen, advokatfullmektig, FCG Norge AS

Erik Magnus Iversen, rådgiver, Fylkesmannen i Oslo og Viken – Moss

Erlend Øverby Vist, personvernadvokat, Helse Sør-Øst – Oslo Universitetssykehus HF

Espen Lyngmo, advokat/senior manager, KPMG Law Advokatfirma AS – Tromsø

Evelyn Boge, avdelingsleder, Bergen kommune – Etat for utbygging

Even Greis Terjesønn Hansen, juridisk rådgiver, Klæbu kommune

Fiola Quranolli, juridisk rådgiver, Norges Automobil Forbund (NAF)

Frode Preber Ettesvoll, administrerende direktør, Legal Lab AS

Geir Hansen, advokat, Advokatfirmaet Robertsen AS

Gina Salvesen, politiadvokat, Oslo politidistrikt – Felles straffesaksinntak (FSI)

Gorm Are Grammeltvedt, advokat/partner, Grammeltvedt Advokatfirma AS

Gunnar Ustad, seniorrådgiver, Statens vegvesen Region sør – Drammen

Hanne Haraldseide Brekke, dommerfullmektig, Haugaland tingrett

Hanne Merete Grinaker Halvorsen, contract manager, Aker Energy AS

Hedda Aanestad Kløven, rådgiver, Barne- og familiedepartementet

Heidi Berg-Rusten Grevstad, rådgiver, Høgskulen i Volda

Hendrik Stang Lund, kontraktsrådgiver, Bane NOR SF – Utbygging

Henning Lerkerød Rasmussen, jurist/Fellesprosjektet Ringeriksbanen og E16

Henrik Abelsnes Wilberg, førstekonsulent, Oslo politidistrikt – Namsfogden i Oslo,

Asker og Bærum

Herdis Cathrine Traa, nemndsleder, Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Rogaland

Hilde Rasmussen Nilsen, rådgiver, Bergen kommune

Haakon Rønn Stensæth, førstekonsulent, Konkurransetilsynet

Ida Pollan Thowsen, advokat, Advokatkollegiet Kindem & Co

Ida Valen Rukke, jurist, Statens jernbanetilsyn

Inger-Lise Hognerud, daglig leder, Agder arbeidsmiljø IKS

Ingrid Klokk Sandberg, advokat, NHO

Ingrid Petersen, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Øverbø Gjærts AS – Kristiansund

Jens Daniel Vinvand, jurist byggesak, Kristiansand kommune

John R. Sødahl Furunes, politiadvokat, Trøndelag politidistrikt

Johnny Helleren, dommerfullmektig, Dalane tingrett

Jonas Isaksen Dilba, seniorrådgiver, Skatteetaten Skattedirektoratet Oslo

Karen Bårje, compliance officer, SpareBank 1 Markets AS Avd Trondheim

Kari-Anne Hille Valla, etterforskningsleder, Spesialenheten for politisaker – Region Øst-Norge, Oslo

Kirsti Rusten Antonsen, seniorrådgiver, Kompetanse Norge

Knut Morten Carlsen, seniorskattejurist/advokat, Skatteetaten Innsats Oslo

Kristin Søvik, seniorrådgiver, Utenriksdepartementet

Kristin Aabelvik Evensen, advokat, Advokatfirmaet Salomon Johansen AS

Kristina Munkejord, politifullmektig, Sør-Vest politidistrikt – Haugesund

Linn Havstad Kvifte, seniorrådgiver, Fylkesmannen i Agder – Arendal

Liv Marit Hage Vinje, skattejurist, Skatteetaten Brukerdialog Orkdal

Louise S. Størksen, advokatfullmektig, Codex Advokat Oslo AS

Maren Vrålstad, juridisk rådgiver, Porsgrunn kommune – Byutvikling

Margrete Joleik Jonstad, rådgiver, Helseidrettsdirektoratet – Oslo

Mari Marstrander, dommerfullmektig, Nord-Troms tingrett

Mari Nordmo Loose, dommerfullmektig, Kristiansand tingrett

Mari Svarstad Vestrheim, politiadvokat, Oslo politidistrikt

Marit Øyen Stålesen, fagdirektør, Husbanken Drammen

Marte Kvaløy, rådgiver, Fylkesmannen i Trøndelag – Trondheim

Martin Nikolai Ness Richardsen, rådgiver, Utenriksdepartementet

Martine Sæterskar, advokatfullmektig, Deloitte Advokatfirma AS, Stavanger

Mira Horsfjord, jurist, Advokatfirmaet Schjødt AS, Stavanger

Nanna W. Christensen, advokatfullmektig, Deloitte Advokatfirma AS, Oslo

Nicolay Bergli Alexandersen, advokat, Aker Solutions AS

Nils Mugaas, advokat, Advokatfirmaet Buttingsrud

Nina Elisabeth Wilborn, dommerfullmektig, Nedre Telemark tingrett

Olaf Vaboen, advokat, Advokatfirma Pettersen Vestbakke & Co da

Pål Thygesen, rådgiver, Hovedorganisasjonen Virke

Ragnhild Schweigaard Andvord, advokat/legal counsel, Ringnes AS

Risten Inga Henriksen, advokat, Advokat Vibeke Lindstrøm AS

Sabina Boryczko, rådgiver, Fylkesmannen i Møre og Romsdal – Molde

Sigrid Morseth, dommerfullmektig, Valdres tingrett

Silje Maria Bragstad, juridisk rådgiver, Ice Communication Norge AS

Simen Warp, advokat, Utlendingsnemnda (UNE)

Thale Kristine Fannemel Espeli, fast advokat, Advokatfirmaet Thommessen AS, Oslo

Therese Robertsen Almaas, juridisk rådgiver, Oslo kommune – Kultur- og idrettsbygg Oslo KF

Tone Molvær Berset, juridisk direktør/advokat, Forbrukerrådet Oslo

Tor Nagelgaard, eiendomsforvalter, Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Torbjørn Killi Olsen, seksjonsleder, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Nytt om navn

Victoria Kvinnesland, politiadvokat 2, Øst politidistrikt – Romerike

Øystein Freding, seniorrådgiver, NAV Nordland

Nye medlemmer i Juristforbundet

Amna Romy Moammar, seniorkonsulent, Oslo politidistrikt – Felles enhet for utlending og forvaltning

Anders Brage Steen, førstekonsulent, Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)

Camilla Helene Sævdal, førstekonsulent, NAV Arbeid og ytelser Trondheim

Emily Mary Weitzenboeck, førsteamanuensis dr. juris, OsloMet – storbyuniversitetet

Hanne Skare, advokatfullmektig, Sands Advokatfirma DA, Trondheim

Hanne Aarvold Myrland, advokatfullmektig, KPMG Law Advokatfirma AS – Oslo

Jostein Knutsen, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Schjødt AS, Oslo

Jørgen Reinholdtsen, seniorrådgiver, Finanstilsynet

Kristin Jung Berg, rådgiver, NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

Kristoffer Nerland, dommerfullmektig, Oslo tingrett

Margrethe Helleberg, advokatfullmektig, Deloitte Advokatfirma AS, Oslo

Maria Schilvold, rådgiver, Arbeidstilsynet Østfold og Akershus, tilsynskontor Lillestrøm

Odd Kalsnes, partner, Privatmegleren Aveny

Roger Hoas, rådgiver utbyggingsavtaler, Alta kommune

Sibel Kucukoglu Solberg, advokatfullmektig, Kvale Advokatfirma DA

Susanne Moe, seniorrådgiver, Agder politidistrikt

Sveinung Hestad Strand, jurist II, Trondheim kommune – Personaltjenesten

Synne Simonsen, advokatfullmektig, Norwegian Claims Link AS

Torild Egeland Engh, advokat, Entreprenørforeningen Bygg- og Anlegg

Trude Olaussen, rådgiver, Fylkesmannen i Agder – Kristiansand

Vegard Emaus, seniorrådgiver, Utenriksdepartementet

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Agnes Dåvøy Adanc, Universitetet i Stavanger

Alexander Kjellevoid, Universitetet i Stavanger

Alexander Olsen, Universitetet i Bergen

Alexandra Vasileva Sæther, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Amalie Lucie Bødtker, Universitetet i Bergen

Andrea Østensen Vang, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Anna Victoria Fredriksen, Folkeuniversitetet i Bergen

Anne Ballinger Richman, Universitetet i Oslo

Bjørn Are Fonstad, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Christiane Markeng, Universitetet i Bergen

Clara Chang, Universitetet i Oslo

Dalia Ali, Universitetet i Sørøst-Norge Campus Vestfold

Einar Røer Falch, Universitetet i Bergen

Eirik Bergo, Universitetet i Bergen

Elisabeth Haugen, Universitetet i Oslo

Emilie Læret, Universitetet i Oslo

Emilie Skarveland Nystad, Universitetet i Bergen

Erlend Hovden, Universitetet i Bergen

Fredrik Johannessen, Universitetet i Stavanger

Ghalia Nidal Bakir, Universitetet i Sørøst-Norge

Gjermund Stuevold Lassen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Hedvig Andrea Jæger, Universitetet i Bergen

Helene Lian, Universitetet i Bergen

Henriette Winther Kjærvik, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Henrik Bruvik, Universitetet i Bergen

Håvar Grøntvedt Jenssen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Håvard Sveier Ottemo, Universitetet i Bergen

Håvard Sæterdal, Universitetet i Stavanger

Inga Rikheim Huus, Høgskolen i Innlandet – Lillehammer

Ingrid Nerem, Universitetet i Bergen

Ira Monja Helen Johansen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Jacob Ali, Universitetet i Oslo

Jannik Johansson, Universitetet i Bergen

Jenny Natvik, Universitetet i Bergen

Jens Sebastian Fjellheim, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Joakim Breivik, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Julie Skomakerstuen Larsen, Universitetet i Oslo

Kamilla Karlsen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Karina Johanne Vedeld Nygård, Universitetet i Bergen

Kristina Midthjell Årvik, Universitetet i Bergen

Kyrre Kjellevoid, Universitetet i Oslo

Leykun Thomassen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Maren Heggdal, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Marianne Johnsen, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike

Marit Fossli, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Marius Bøhn Øvland, Universitetet i Stavanger

Markus Yuki Nishimura, Universitetet i Oslo

Marte Lindholm, Universitetet i Oslo

Martin Edelsteen Woll, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Martin Rosvold, Universitetet i Bergen

Mina Kathrine Walen Simensen, Universitetet i Oslo

Neelofar Anwar, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Petter Solbakken Boot, Universitetet i Bergen

Preben Michelet Ukkelberg, Universitetet i Bergen

Rami Aleksander El Nashar, Universitetet i Oslo

Rine Therese Skailand, Universitetet i Stavanger

Sara Bianca Beitz, Universitetet i Stavanger

Selma Kesic, Universitetet i Bergen

Susann Lernes Henriksen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Synne Marie Rådalen Svarstad, Universitetet i Oslo

Tanja Brenne, Universitetet i Sørøst-Norge – Campus Ringerike

Thea Larssen Pettersen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Thea Tonedatter Tobiassen, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Theis Töpfer, Folkeuniversitetet i Bergen

Thitichaya Phansansao, Universitetet i Oslo

Torben Aronsen Manndal, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Torstein Helle, Universitetet i Stavanger

Uros Ulrik Jeremic, Universitetet i Oslo

Vera Reitan Selbo, Folkeuniversitetet Midt-Norge

Vetle Stenstrøm, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Øistein Høyde Braanen, Universitetet i Oslo

Øyvind Dypvik, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet

Åsne Sørfalten, Universitetet i Bergen

Hovedstyret

President

Håvard Holm

hho@juristforbundet.no

Visepresident

Katrine Bratteberg

kb@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet

Anette Fjeld

anettefjeld@hotmail.com

Lars Marius Heggberget

larsmhe@online.no

Karoline Dystebakken (møtende varamedlem)

karoline.dystebakken@arbeidstilsynet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Sverre Joachim Wiese Bromander (Juristforbundet – Stat)

sverre.bromander@gmail.com

Benedicte Gram-Knutsen (Juristforbundet – Kommune)

benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no

Wiggo Storhaug Larssen (Juristforbundet – Dommerforeningen)

wiggo.storhaug.larssen@domstol.no

Sofie Olsen Rosvoll (Juristforbundet – Student)

1sofieolsenrosvoll@hotmail.no

Tor Egil Viblemo (Juristforbundet – Privat)

tev@oxford.no

Ansattes representant

Hanne Eie Sudland

hes@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg

msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?

juristforbundet.no/minside

medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

juristforbundet.no/forsikring

forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud

Handelsbanken

handelsbanken.no/juristforbundet

Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor

juristforbundet.no/advokatkontoret

advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen

juristen.no

Redaksjonen:

redaksjonen@juristen.no | 482 48 352

Annonser:

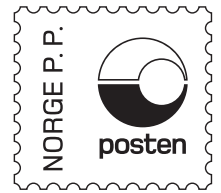
perolav@07.no | 918 16 012

Jobbmarkedet

juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningsenter

jus.no | 40 00 26 62

Returadresse:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider **www.juristen.no**

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på **redaksjonen@juristen.no**